

ZAKON O OBVEZNYM I STVARNOPRAVNIM ODNOSIMA U ZRAČNOM PROMETU

(NN, broj 132/98, 63/08, 134/09 i 94/13)

DIO PRVI

OPĆE ODREDBE

Područje primjene

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom u zračnom prometu uređuju:

1. obvezni odnosi koji nastaju:

- iz ugovora o prijevozu putnika i prtljage,
- iz ugovora o prijevozu stvari,
- iz ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti,
- iz ugovora o zakupu zrakoplova,
- u slučaju štete koju zrakoplov u letu nanese osobama i stvarima na zemlji,
- iz ugovora o osiguranju i reosiguranju,

2. stvarnopravni odnosi u pogledu zrakoplova: vlasništvo i založno pravo na zrakoplovu,

3. postupak ovrhe i osiguranja na zrakoplovu i teretu u zrakoplovu te s tim u svezi nadležnost sudova za ovrhu i osiguranje.

(2) Na odnose iz stavka 1. ovoga članka koji nisu uređeni ovim Zakonom, odgovarajuće se primjenjuju opći propisi.

Usklađenost s pravnim aktima Europske unije

Članak 1.a

Ovim Zakonom utvrđuje se provedba sljedećih uredbi Europske unije:

1. Uredbe (EZ) 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju zajedničkih pravila u vezi s nadoknadom i pomoći putnicima u slučaju uskraćivanja ukrcanja i otkazivanja ili dugih kašnjenja letova (SL L 46, 17. 2. 2004.),
2. Uredbe Vijeća 2027/97/EZ od 9. listopada 1997. o odgovornosti zračnih prijevoznika u slučaju nesreće, koja je izmijenjena Uredbom 889/2002/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 140, 30. 5. 2002.),
3. Uredbe (EZ) 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću (SL L 204, 26. 7. 2006).

Ugovori i opći uvjeti prijevoza

Članak 2.

(1) Odnosi uređeni odredbama ovoga Zakona koje se odnose na ugovore iz članka 1. stavka 2. ovoga Zakona mogu se ugovorom, odnosno općim uvjetima prijevoza i drugačije urediti ako to zakonom nije zabranjeno.

(2) Ako ovim Zakonom nije drugačije utvrđeno, ugovorom, odnosno općim uvjetima prijevoza ne mogu se predvidjeti odredbe kojima se prijevoznik, potpuno ili djelomično oslobađa odgovornosti predviđene ovim Zakonom, odredbe kojima se isključuju ili ograničavaju prava koja prema ovom Zakonu pripadaju putniku i naručitelju prijevoza ili

kojima se prebacuje teret dokazivanja s prijevoznika ili kojima se predviđaju ograničenja odgovornosti povoljnija za prijevoznika od ograničenja predviđenih ovim Zakonom.

(3) Prijevoznik je obvezan zainteresiranoj osobi, na njezin zahtjev, staviti na uvid opće uvjete prijevoza.

Značenje izraza

Članak 3.

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) domaći prijevoz je prijevoz zrakoplovom kod kojega se, prema ugovoru o prijevozu, mjesto polaska i mjesto odredišta nalaze na teritoriju Republike Hrvatske,
- 2) međunarodni prijevoz je prijevoz zrakoplovom kod kojega se, prema ugovoru o prijevozu, mjesto polaska i mjesto odredišta nalaze na teritorijima dviju država ili na teritoriju samo jedne države ako je predviđeno međuslijetanje na teritorij druge države,
- 3) Montrealska konvencija je Konvencija o ujednačavanju određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu potpisana u Montrealu 28. svibnja 1999.,
- 4) nositelj prava je osoba koja na temelju ugovora ima zahtjev prema prijevozniku,
- 5) naručitelj prijevoza je osoba koja s ugovornim prijevoznikom sklapa ugovor o prijevozu,
- 6) operator aerodroma je pravna osoba koja je vlasnik ili koja upravlja aerodromom,
- 7) osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti je bilo koja osoba čija je pokretljivost pri korištenju prijevoza smanjena zbog bilo koje tjelesne invalidnosti (osjetna ili lokomotorna, trajna ili privremena), mentalne invalidnosti ili oštećenja ili bilo kojeg drugog uzroka invalidnosti, ili starosti, te čije stanje zahtijeva primjerenu pažnju i prilagodbu usluga koje su na raspolaganju svim putnicima njezinim posebnim potrebama,
- 8) osoba s pravom na naknadu štete je putnik ili svaka osoba koja ima pravo zahtijevati naknadu štete u ime toga putnika u skladu s mjerodavnim pravom,
- 9) otkazivanje leta je otkazivanje leta koji je prethodno bio predviđen i na kojem je najmanje jedno mjesto bilo rezervirano,
- 10) posebno pravo vučenja jest obračunska jedinica kako ju je definirao Međunarodni monetarni fond,
- 11) pošiljatelj je osoba u čije se ime na temelju ugovora predaje stvar na prijevoz,
- 12) prijevoznik je osoba koja na temelju ugovora prevozi osobe i stvari,
- 13) primatelj je osoba koja je ovlaštena da u mjestu odredišta prima stvar predanu na prijevoz,
- 14) prtljaga, osim ako nije drugačije određeno, podrazumijeva registriranu i neregistriranu prtljagu u smislu članka 17. stavka 4. Montrealske konvencije,
- 15) putna karta je važeći dokument koja daje pravo na prijevoz ili neki ekvivalent tome koji nije u papirnatom obliku, a može uključivati i elektronički oblik, izdan ili ovjeren od strane prijevoznika ili njegova ovlaštenog agenta,
- 16) putnik je osoba koja na temelju ugovora ima pravo na prijevoz zrakoplovom,
- 17) stvarni prijevoznik je prijevoznik koji izvodi ili namjerava izvesti let ugovoren s putnikom ili u ime neke druge osobe, pravne ili fizičke, koja ima ugovor s tim putnikom,
- 18) ugovorni prijevoznik je prijevoznik koji je sklopio ugovor o prijevozu s putnikom, naručiteljem prijevoza ili pošiljateljem,
- 19) uskraćivanje ukrcaja je uskraćivanje ukrcaja na let putnicima unatoč njihovoj prijavi na ukrcaj, osim u slučajevima kada postoje opravdani razlozi da im se ukrcaj uskrati, bilo iz zdravstvenih razloga, razloga sigurnosti ili zaštite ili neodgovarajuće putne dokumentacije,
- 20) uzastopni prijevoznik je prijevoznik koji na temelju ugovora o prijevozu, koji sklopi prvi prijevoznik, obavlja dio tog prijevoza uz pristanak putnika, odnosno naručitelja prijevoza.

OBVEZNI ODNOSI

GLAVA I.

UGOVOR O PRIJEVOZU PUTNIKA, PRTLJAGE I STVARI

Odjeljak I.

Prijevoz putnika i prtljage

1. Ugovor o prijevozu putnika

Sklapanje ugovora o prijevozu putnika

Članak 4.

- (1) Ugovor o prijevozu putnika sklapa se između prijevoznika i putnika ili između prijevoznika i naručitelja prijevoza.
- (2) Ugovorom o prijevozu putnika prijevoznik se obvezuje prevesti putnika od mjesta polaska do mjesta odredišta u vrijeme predviđeno redom letenja, odnosno u ugovoreno vrijeme, a putnik se obvezuje platiti odgovarajuću prevozninu.
- (3) Ugovorom sklopljenim između prijevoznika i naručitelja prijevoza prijevoznik se obvezuje da će uz uvjete utvrđene ugovorom, prevesti putnika koga odredi naručitelj prijevoza.
- (4) Ugovor o prijevozu putnika sklopljen između prijevoznika i naručitelja prijevoza može se sklopiti za jedno ili više putovanja ili na određeno vrijeme cijelim zrakoplovom ili dijelom kapaciteta zrakoplova. Ugovor sklopljen između prijevoznika i naručitelja prijevoza može se odnositi na jednog ili više putnika.
- (5) Ugovor s naručiteljem prijevoza, da bi bio valjan, mora biti sklopljen u pisanom ili elektroničkom obliku.

Putna karta

Članak 5.

- (1) Prijevoznik je dužan izdati putnu kartu, pojedinačnu ili grupnu. Putna karta bilo u papirnatom ili elektroničkom obliku je dokaz da je sklopljen ugovor o prijevozu putnika, ali se postojanje ugovora o prijevozu može dokazivati i na drugi način.
- (2) Putna karta, u pravilu, glasi na ime. Ako putna karta glasi na ime ne može se prenositi bez pristanka prijevoznika. Prijevoznik ima pravo svoj pristanak odbiti samo iz opravdanih razloga.
- (3) Putna karta mora sadržavati naznaku mjesta polaska i odredišta te vrijeme polaska zrakoplova predviđenog redom letenja, odnosno ugovorom.

2. Prava putnika u slučaju uskraćivanja ukrcaja, otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta

Članak 6.

- (1) Ovaj Zakon određuje pod uvjetima specificiranima u ovome pododjeljku, koja minimalna prava putnici ostvaruju u svezi događaja izravno povezanih s putnikom, koji događaji za sobom povlače naknadu i/ili pomoć, u sljedećim slučajevima:

- a) kada je putnicima uskraćen ukrcaj protiv njihove volje,
 - b) kada je putnicima let otkazan,
 - c) kada putnicima let kasni.
- (2) Prava zajamčena putnicima u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se na:
- a) putnike koji putuju s aerodroma smještenog u nekoj od država potpisnica Sporazuma o Europskom zajedničkom zračnom prostoru,
 - b) na putnike koji putuju s aerodroma smještenog u trećoj državi na aerodrom smješten u nekoj od država iz točke a) ovoga stavka, osim ako isti nisu primili pogodnosti ili kompenzaciju i nije im pružena pomoć u toj trećoj državi, ukoliko je prijevoznik koji pruža uslugu dotičnog leta prijevoznik neke od država iz točke a) ovoga stavka.
- (3) Odredbe stavka 2. ovoga članka primjenjuju se ukoliko putnici ispunjavaju sljedeće uvjete:
- a) imaju potvrđenu rezervaciju za određeni let i, osim u slučaju otkazivanja leta navedenog u članku 9. ovoga Zakona, prijave se za let:
 - kako je navedeno u putnoj karti, od strane prijevoznika, organizatora putovanja ili ovlaštenog putnog agenta; ili, ukoliko vrijeme nije navedeno,
 - ne kasnije od 45 minuta prije objavljenog vremena polaska, ili
 - b) budu premješteni od strane prijevoznika ili organizatora putovanja s leta za koji su imali rezervacije na drugi let, bez obzira na razlog.
- (4) Pravo na naknadu i pomoć ne pripada putnicima koji putuju besplatno ili po umanjenoj tarifi koja nije dostupna javnosti izravno ili neizravno.
- (5) Pravo na naknadu i pomoć pripada putnicima kojima je karta izdana kroz program nagrađivanja putnika ili preko drugih komercijalnih programa prijevoznika ili organizatora putovanja.
- (6) Pravo na naknadu i pomoć pripada samo putnicima koji putuju zrakoplovom.
- (7) Pravo na naknadu i pomoć dužan je omogućiti bilo koji prijevoznik koji obavlja prijevoz putnika, a kako je predviđeno stavkom 2. i 3. ovoga članka. U slučajevima kada prijevoznik koji nema ugovor s putnikom izvršava obveze propisane odredbama ovoga pododjeljka, smatrat će se kao da to radi u ime osobe koja ima ugovor s putnikom.
- (8) Odredbe članaka kojima se uređuju pravo na naknadu i pomoć putnicima ne utječu na prava putnika propisana propisom koji uređuje ugovor o organiziranju putovanja.
- (9) Odredbe članaka kojima se uređuju pravo na naknadu i pomoć putnicima se ne primjenjuju u slučajevima kada se paket-aranžman otkaže iz razloga različitih od otkazivanja leta.
- (10) Sankcije za kršenje minimalnih prava putnika moraju biti efektivne, proporcionalne i preventivne, te se putnici čija su minimalna prava prekršena, imaju pravo pozivati na ovu odredbu pred nadležnim tijelom za provedbu propisa o zaštiti potrošača i drugim nadležnim tijelima prilikom postupka ostvarenja svojih prava koja proizlaze iz ovoga pododjeljka.

Članak 7.

- (1) Stvarni prijevoznik je dužan pružiti putnicima odgovarajuću pomoć propisanu u stavku 2. ovoga članka kada razumno očekuje kašnjenje leta u polasku izvan vremena predviđenog redom letenja:
- a) za dva sata i više za letove dužine 1 500 km ili kraće, ili
 - b) za tri sata ili više za sve letove unutar teritorija država iz članka 6. stavka 2. točke a) ovoga Zakona duže od 1 500 km i za sve ostale letove između 1 500 km i 3 500 km, ili
 - c) za četiri sata ili više, u slučaju svih letova koji ne spadaju pod točke a) i b) ovoga stavka.
- (2) Pomoć iz stavka 1. ovoga članka obuhvaća:
- a) pomoć propisanu u članku 9.c stavku 1. točki a) i stavku 2. ovoga Zakona i
 - b) kada je razumno očekivano vrijeme polaska najmanje dan nakon prethodno najavljenog

vremena polaska, pomoć propisanu u članku 9.c stavku 1. točki b) i c) ovoga Zakona i c) kada je kašnjenje leta najmanje pet sati, pomoć propisanu u članku 9.b stavku 1. točki a) ovoga Zakona.

(3) Pomoć će se pružiti unutar vremenskih rokova propisanih u stavku 1. ovoga članka, a s obzirom na svaku pojedinu kategoriju udaljenosti.

Članak 8.

(1) Kada prijevoznik razumno očekuje da će doći do uskraćivanja ukrcaja na let, isti će prvo pozvati dobrovoljce koji su voljni odustati od svoje rezervacije u zamjenu za pogodnosti pod uvjetima dogovorenim između dotičnog putnika i stvarnog prijevoznika. Dobrovoljcima će se, pored dogovorenih pogodnosti, pružiti i pomoć u skladu sa člankom 9.b ovoga Zakona.

(2) Ukoliko se ne javi dovoljan broj dobrovoljaca kako bi se ostali putnici s rezervacijama mogli ukrcati na let, stvarni prijevoznik tada može uskratiti ukrcaj putnicima protiv njihove volje.

(3) Ukoliko je ukrcaj putnicima uskraćen protiv njihove volje, stvarni prijevoznik im je dužan odmah nadoknaditi štetu u skladu sa člankom 9.a ovoga Zakona i pružiti im pomoć u skladu s člancima 9.b i 9.c ovoga Zakona.

Članak 9.

(1) U slučaju otkazivanja leta, dotični putnici imaju pravo na:

a) pomoć od strane stvarnog prijevoznika u skladu s člankom 9.b ovoga Zakona i

b) pomoć od strane stvarnog prijevoznika u skladu s člankom 9.c stavkom 1. točkom a) i člankom 9.c stavkom 2. ovoga Zakona, kao i, u slučaju preusmjeravanja kada je predviđeno vrijeme polaska novog leta najmanje jedan dan nakon vremena polaska koje je bilo planirano za otkazani let, na pomoć navedenu u članku 9.c stavku 1. točki b) i članku 9.c stavku 1. točki c) ovoga Zakona i

c) odštetu od strane stvarnog prijevoznika u skladu sa člankom 9.a ovoga Zakona, osim ako su:

– obaviješteni o otkazivanju leta najmanje dva tjedna prije vremena polaska predviđenog redom letenja ili

– obaviješteni o otkazivanju leta u roku od dva tjedna do sedam dana prije vremena polaska predviđenog redom letenja i ponuđeno im je preusmjeravanje koje im omogućuje da otputuju ne više od dva sata prije vremena polaska predviđenog redom letenja i da stignu u mjesto odredišta unutar četiri sata od planiranog vremena dolaska ili

– obaviješteni o otkazivanju leta u roku od sedam dana prije vremena polaska predviđenog redom letenja i ponuđeno im je preusmjeravanje, čime im je omogućeno da otputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i da stignu u svoje mjesto odredišta unutar dva sata od planiranog vremena dolaska.

(2) Kada se putnike obavještava o otkazivanju leta, istima treba dati objašnjenje o mogućem zamjenskom prijevozu.

(3) Stvarni prijevoznik nije dužan platiti odštetu u skladu sa člankom 9.a ovoga Zakona, ukoliko može dokazati da je do otkazivanja leta došlo zbog izvanrednih okolnosti, koje se nije moglo izbjeći čak ni ako su poduzete sve razumne mjere.

(4) Teret dokaza je li i kada putnik obaviješten o ukidanju leta, leži na prijevozniku.

Članak 9.a

(1) U slučajevima predviđenima odredbama ovoga pododjeljka, putnici ostvaruju, pozivanjem na ovaj članak, pravo na odštetu u iznosu od:

a) 250 EUR u kunsnoj protuvrijednosti za sve letove dužine

1 500 km ili kraće,

b) 400 EUR u kunskoj protuvrijednosti za sve letove unutar teritorija država iz članka 6. stavka 2. točke a) ovoga Zakona, duže od 1 500 km i za sve druge letove između 1 500 km i 3 500 km,

c) 600 EUR u kunskoj protuvrijednosti za sve letove koji ne spadaju pod točke a) i b) ovoga članka.

(2) U određivanju udaljenosti iz stavka 1. ovoga članka, kao baza se uzima mjesto odredišta na koje će, zbog uskraćivanja ukrcaja ili otkazivanja leta, putnici stići s određenim vremenskim zakašnjenjem u odnosu na vrijeme dolaska predviđenim redom letenja.

(3) Kada je putnicima ponuđeno preusmjeravanje do njihovog mjesta odredišta zamjenskim letom, sukladno članku 9.b ovoga Zakona, i kad na taj način ostvareno vrijeme dolaska ne premašuje prvotno rezervirano vrijeme dolaska leta:

a) za 2 sata, glede letova dugih 1 500 km ili kraće, ili

b) za 3 sata, glede svih letova unutar teritorija država iz članka 6. stavka 2. točke a) ovoga Zakona, dužih od 1 500 km i glede svih ostalih letova između 1 500 km i 3 500 km, ili

c) za 4 sata, glede svih letova koji ne spadaju pod točke a) i b) ovoga stavka, prijevoznik može smanjiti visinu odštete predviđenu stavkom 1. ovoga članka za 50%.

(4) Odšteta iz stavka 1. ovoga članka platit će se u gotovini, bankovnom doznakom na račun, čekovima ili, uz pisanu suglasnost putnika, u putnim vaučerima i/ili drugim uslugama.

(5) Udaljenosti iz stavka 1. i 3. ovoga članka određuju se pomoću metode za određivanje rute preko velikog kruga ortodrome.

(6) Preračunavanje eura u kune obavlja se po tečaju važećem na dan isplate naknade štete od strane prijevoznika, a ako je u svezi sa naknadom štete došlo do sudskog spora na dan donošenja pravomoćne presude.

Članak 9.b

(1) Pozivanjem na ovaj članak putnicima se nudi izbor između:

a) nadoknade u roku od 7 dana, u skladu s člankom 9.a stavkom 4. ovoga Zakona, cjelokupnog iznosa vrijednosti karte po cijeni po kojoj je kupljena, za dio ili dijelove putovanja koji nisu realizirani i za dio ili dijelove putovanja koji su već ostvareni, ako let više ne služi svrsi prvotnog plana putovanja putnika, zajedno sa, kada je to relevantno, povratnim letom u prvu točku polazišta, kada je to najranije moguće,

b) preusmjeravanja, po sukladnim uvjetima prijevoza do njihovog mjesta odredišta prvom mogućom prilikom, ili

c) preusmjeravanja po sukladnim uvjetima prijevoza, do njihovog mjesta odredišta kasnijeg dana kako je putniku prihvatljivo, ovisno o dostupnosti slobodnih mjesta.

(2) Na putnike čiji letovi čine dio paket-aranžmana primjenjuje se stavak 1. točka a) ovoga članka, isključujući pravo na nadoknadu tamo gdje takvo pravo proizlazi iz posebnog propisa kojim se uređuju prava i obveze iz paket-aranžmana.

(3) Kada, u slučaju kada se mjesto, grad i regija služe s nekoliko aerodroma, prijevoznik nudi putniku let na zamjenski aerodrom umjesto na onaj za koji je let rezerviran, tada prijevoznik snosi troškove transfera putnika iz zamjenskog aerodroma ili do aerodroma za koji je izvršena rezervacija ili do drugoga obližnjeg odredišta u dogovoru s putnikom.

Članak 9.c

(1) Pozivanjem na ovaj članak putnici ostvaruju pravo na:

a) besplatne obroke i osvježavajuće napitke u razumnom odnosu s vremenom čekanja,

b) smještaj u hotelu u slučajevima:

– kada je potrebno ostati jednu ili više noći,

– kada je potreban ostanak duži od onoga koji je putnik planirao,

c) prijevoz između aerodroma do mjesta smještaja (hotel i drugo).

(2) Osim prava iz stavka 1. ovoga članka, putnici imaju pravo na dva besplatna telefonska poziva, telefaks poruke ili elektroničke poruke.

(3) Stvarni prijevoznik posebice vodi računa o potrebama osoba sa smanjenom pokretljivošću i svim osobama u njihovoj pratnji, kao i o potrebama djece bez pratnje.

Članak 9.d

(1) Ukoliko prijevoznik premjesti putnika u razred viši od onoga za koji je karta plaćena, ne može zahtijevati nikakvu nadoknadu razlike u cijeni.

(2) Ukoliko prijevoznik premjesti putnika u razred niži od onoga za koji je karta plaćena, dužan mu je u roku od 7 dana, na načine utvrđene u članku 9.a stavku 4. ovoga Zakona, nadoknaditi:

a) 30% cijene karte za sve letove 1 500 km ili kraće, ili

b) 50% cijene karte za sve letove unutar teritorija država iz članka 6. stavka 2. točke a) ovoga Zakona duže od 1 500 km, i za sve ostale letove između 1 500 km i 3 500 km, ili

c) 75% cijene karte za sve letove koji ne spadaju pod točke a) i b) ovoga članka.

Članak 9.e

(1) Prijevoznik će dati prioritet prijevozu osoba sa smanjenom pokretljivošću i svim osobama ili certificiranim psima u njihovoj pratnji, kao i djeci bez pratnje.

(2) U slučajevima uskraćivanja ukrcaja, otkazivanja ili kašnjenja leta bilo koje dužine, osobe sa smanjenom pokretljivošću i sve osobe u njihovoj pratnji, kao i djeca bez pratnje, imaju pravo na skrb u skladu sa člankom 9.c ovoga Zakona u najkraćem mogućem roku.

(3) Prava osoba sa smanjenom pokretljivošću ili posebnim potrebama u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja leta te dužeg kašnjenja leta u polasku, detaljnije su uređena u člancima 31.c do 31.s ovoga Zakona.

Članak 9.f

(1) Putnici imaju pravo na dodatnu odštetu zajamčenu posebnim propisima. Odšteta isplaćena putniku sukladno članku 9.a ovoga Zakona može se odbiti od iznosa takve odštete.

(2) Odredbe stavka 1. ovoga članka o dodatnoj odšteti ne primjenjuju se na putnike koji su dobrovoljno odustali od svoje rezervacije sukladno članku 8. stavku 1. ovoga Zakona.

Članak 9.g

(1) U slučajevima gdje stvarni prijevoznik plaća odštetu ili izvršava druge obveze koje proizlaze iz ovoga Zakona, stvarni prijevoznik ima pravo zatražiti odštetu od bilo koje osobe, uključujući treću stranu u skladu s primjenjivim pravom.

(2) Stvarni prijevoznik ima pravo tražiti odštetu i od organizatora putovanja ili od druge osobe s kojom ima ugovor.

(3) Organizator putovanja ili treća osoba, ako ta treća osoba nije putnik, a s kojom stvarni prijevoznik ima ugovor, da potražuje vraćanje prevoznine ili odštetu od prijevoznika u skladu s posebnim propisima.

Članak 9.h

(1) Stvarni prijevoznik će osigurati da pri prijavljivanju za let, jasno čitljiva obavijest sljedećeg sadržaja bude prikazana putnicima: »Ukoliko Vam je uskraćen ukrcaj ili ako je Vaš let otkazan ili kasni najmanje dva sata, zatražite na pultu za prijavu leta ili na ukrcajnim vratima pisanu izjavu o Vašim pravima, poglavito što se tiče prava na odštetu i pomoć.«

(2) Stvarni prijevoznik koji uskrati ukrcaj ili otkazuje let dužan je svakom putniku uručiti pisanu obavijest koja sadrži pravila za odštetu i pomoć u skladu s ovim Zakonom. Isto tako, svakom putniku kojem let kasni najmanje dva sata, treba osigurati istu takvu obavijest.

Kontakt informacije tijela pred kojim putnik može ostvariti svoja prava također treba dati putniku u pisanoj formi.

(3) Uvažavajući slijepu i slabovidne osobe, obveza obavještanja putnika o njihovim pravima provodit će se korištenjem odgovarajućih zamjenskih načina.

Članak 9.i

(1) Obveze prema putnicima koje proizlaze iz odredaba ovoga pododjeljka ne mogu se ograničiti niti isključiti, posebice ne putem derogirajućih ili restriktivnih odredaba ugovora o prijevozu.

(2) Ukoliko se takva derogirajuća ili restriktivna odredba primijeni u pogledu određenog putnika, ili ukoliko putnik nije ispravno obaviješten o svojim pravima, i zbog toga je prihvatio naknadu koja je niža od predviđene, takav putnik i dalje ima pravo pokrenuti odgovarajući postupak pred nadležnim sudovima ili tijelima radi ostvarenja dodatne naknade.

Izvešće Europskoj komisiji

Članak 9.j

Ministarstvo je dužno svake godine podnijeti Europskoj komisiji izvješće propisano člankom 17. Uredbe (EZ-a) br. 261/2004 Europskoga parlamenta i Vijeća.

3. Izvršenje ugovora o prijevozu putnika

Odgovornost naručitelja prijevoza

Članak 10.

(1) Ako između naručitelja prijevoza i prijevoznika nije drugačije ugovoreno, naručitelj prijevoza odgovara prijevozniku za obveze koje proizlaze iz ugovora o prijevozu putnika.

(2) Ako naručitelj prijevoza, prema stavku 1. ovoga članka, odgovara prijevozniku za obveze koje proizlaze iz ugovora o prijevozu, putnik ima pravo svoje zahtjeve nastale u slučaju otkazivanja leta, kašnjenja leta, odnosno zakašnjenja u prijevozu ostvarivati samo prema naručitelju prijevoza.

(3) Ako ugovorom između naručitelja prijevoza i putnika nije drugačije određeno, naručitelj prijevoza se obvezuje da će putniku na vlastiti trošak pribaviti usluge prijevoza.

Povjeravanje prijevoza putnika stvarnom prijevozniku

Članak 11.

(1) Ako ugovorom o prijevozu putnika nije drugačije određeno, ugovorni prijevoznik ima pravo povjeriti prijevoz putnika stvarnom prijevozniku ako osigura iste ili ne bitno lošije uvjete prijevoza, a ukoliko mu osigura povoljnije uvjete ugovorni prijevoznik nema pravo tražiti razliku više prevoznine.

(2) Kod ugovora o prijevozu na određeno vrijeme cijelim zrakoplovom ugovorni prijevoznik može povjeriti prijevoz stvarnom prijevozniku samo ako je to ugovorom predviđeno ili ako je naručitelj prijevoza na to naknadno pristao u pisanom obliku.

Ugovor o prijevozu putnika na određeno vrijeme

Članak 12.

(1) Ako je ugovoren prijevoz putnika na određeno vrijeme cijelim zrakoplovom, prijevoznik može zamijeniti ugovoreni tip zrakoplova samo uz pisani pristanak naručitelja prijevoza. Ako

prijevoznik bez pristanka naručitelja prijevoza zamijeni ugovoreni tip zrakoplova, odgovara za naknadu štete koju poradi toga pretrpi naručitelj prijevoza.

(2) Kod ugovora o prijevozu putnika na određeno vrijeme cijelim zrakoplovom prijevoznik je dužan izvršavati naloge naručitelja prijevoza u granicama ugovora i prema namjeni zrakoplova.

(3) Naručitelj prijevoza iz stavka 2. ovoga članka nema pravo odrediti putovanje koje bi izložilo zrakoplov, posadu ili putnike opasnosti, a ni putovanje za koje se može očekivati da će se završiti sa znatnijim prekoračenjem vremena ili roka za koje je sklopljen ugovor.

Ugovor o prijevozu putnika cijelim zrakoplovom

Članak 13.

(1) Ako je ugovoren prijevoz putnika cijelim zrakoplovom, prijevoznik ima pravo raspolagati neiskorištenim kapacitetom zrakoplova samo uz pisani pristanak naručitelja prijevoza.

(2) Ako je ugovoren prijevoz putnika cijelim zrakoplovom, a prijevoznik je raspolagao neiskorištenim kapacitetom, ugovorena prevoznina smanjit će se u razmjernom dijelu.

(3) Ako je prijevoznik bez pisanog pristanka naručitelja prijevoza raspolagao neiskorištenim kapacitetom zrakoplova odgovara i za naknadu štete koju poradi toga pretrpi naručitelj prijevoza.

Odgovornost za prijevoz poštanskih pošiljaka

Članak 14.

Odgovornost za prijevoz poštanskih pošiljaka uređuje se posebnim propisima.

4. Odgovornost prijevoznika

Primjena odgovarajućih odredaba Montrealske konvencije

Članak 15.

(1) Ovaj Zakon implementira relevantne odredbe Montrealske konvencije u pogledu zračnog prijevoza putnika i njihove prtljage. Područje primjene tih odredaba proteže se na zračni prijevoz unutar Republike Hrvatske.

(2) Pojmovi koji nisu definirani u članku 3. ovoga Zakona odgovaraju pojmovima koji se koriste u Montrealskoj konvenciji.

(3) Odgovornost hrvatskoga zračnog prijevoznika u pogledu putnika i njihove prtljage uređuju sve odredbe Montrealske konvencije koje se odnose na takvu odgovornost .

Članak 16.

Obveza osiguranja utvrđena člankom 4. podstavkom h) Dodatka I. Pravilnika o operativnoj licenci i zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza, u onoj mjeri u kojoj se ona odnosi na odgovornost za putnike, podrazumijeva obvezu zračnoga prijevoznika da se osigura do primjerene visine koja svim osobama s pravom na naknadu štete osigurava isplatu cjelokupnog iznosa naknade štete na koji imaju pravo u skladu s ovim Zakonom.

Članak 17.

(1) Dodatni iznos koji, u skladu sa člankom 22. stavkom 2. Montrealske konvencije, mogu zahtijevati zračni prijevoznici, ako putnik u posebnoj izjavi izrazi želju za dostavom svoje prtljage do odredišta, temelji se na tarifi koja ovisi o dodatnim troškovima prijevoza i

osiguranja dotične prtljage, koji se plaćaju povrh troškova prtljage, čiji se iznos procjenjuje najviše do granice odgovornosti.

(2) Tarifa je dostupna putnicima na zahtjev.

Članak 17.a

(Brisan.)

Članak 18.

(1) Zračni prijevoznik mora bez odgađanja, a u svakom slučaju najkasnije petnaest dana od dana utvrđivanja identiteta fizičke osobe s pravom na naknadu štete, isplatiti predujam razmjeran materijalnoj šteti koju je ta osoba pretrpjela i koji joj omogućuje da zadovolji neposredne materijalne potrebe.

(2) Ne dovodeći u pitanje stavak 1. ovoga članka, predujam u slučaju smrti ne smije biti manji od 16 000 posebnih prava vučenja po putniku.

(3) Predujam ne predstavlja priznanje odgovornosti te se može kompenzirati kasnijim iznosima isplaćenima na temelju odgovornosti zračnoga prijevoznika iz stavka 1. ovoga članka, no on je nepovratan osim u slučajevima propisanim u članku 20. Montrealske konvencije ili u slučaju kada je predujam bio isplaćen osobi koja nije imala pravo na naknadu štete.

Članak 19.

(1) Svi zračni prijevoznici moraju prilikom prodaje prijevoza osigurati da su sažeci glavnih odredaba koje uređuju odgovornost prema putnicima i njihovoj prtljazi, uključujući rokove za podnošenje tužbe za naknadu štete i mogućnost davanja posebne izjave o prtljazi, dostupni putnicima na svim prodajnim mjestima, uključujući telefonsku prodaju ili internetsku prodaju.

(2) Kako bi udovoljili ovome zahtjevu za pružanjem informacija, zračni prijevoznici će koristiti obavijest iz članka 22. ovoga Zakona.

(3) Takav sažetak ili obavijest ne može poslužiti kao osnova za zahtjev za naknadu štete niti se može koristiti za tumačenje odredaba ovoga Zakona ili Montrealske konvencije.

Članak 20.

Pored zahtjeva za pružanje informacija iz članka 19. ovoga Zakona, svi zračni prijevoznici moraju u pogledu prijevoza koji se obavlja ili prodaje, svakome putniku izdati pisanu obavijest o:

– granici odgovornosti zračnoga prijevoznika koja vrijedi za dotični let, u slučaju smrti ili ozljede, ukoliko takva granica postoji,

– granici odgovornosti zračnoga prijevoznika koja vrijedi za dotični let, u slučaju uništenja, gubitka ili oštećenja prtljage, kao i upozorenje na to da putnik mora prilikom registracije prtljage upozoriti zračnoga prijevoznika na svu prtljagu čija vrijednost premašuje taj iznos, ili mora prtljagu u cijelosti osigurati,

– granici odgovornosti zračnoga prijevoznika koja vrijedi za dotični let u slučaju štete uslijed kašnjenja.

Članak 21.

(1) Kada prijevoz u cijelosti obavljaju zračni prijevoznici neke od država iz članka 6. stavka 2. točke a) ovoga Zakona, granice koje su navedene u skladu sa zahtjevima za pružanje informacija iz članka 19. i 20. ovoga Zakona jesu granice utvrđene ovim Zakonom, osim u slučaju kada zračni prijevoznik dobrovoljno odredi više granice.

(2) Na sav prijevoz koji obavljaju zračni prijevoznici koji nisu prijevoznici neke od država iz članka 6. stavka 2. točke a) ovoga Zakona, primjenjuju se članci 19. i 20. samo u pogledu prijevoza u, iz ili unutar tih država.

Članak 22.

Informativna obavijest koja predstavlja sažetak pravila o odgovornosti koju primjenjuju zračni prijevoznici sukladno ovom Zakonu i Montrealskoj konvenciji glasi:

Naknada štete u slučaju smrti ili ozljede

Financijska ograničenja za odgovornost u slučaju ozljede ili smrti putnika nisu određena. Zračni prijevoznik ne može osporavati zahtjeve za naknadu štete u slučaju kada se radi o šteti do iznosa od 100 000 posebnih prava vučenja. U slučaju iznosa većih od navedenog, zračni prijevoznik može osporavati zahtjev dokazujući da nije postupao s nepažnjom ili da nije na neki drugi način kriv.

Predujmovi

U slučaju smrti ili ozljede putnika, zračni prijevoznik mora u roku od 15 dana od identifikacije osobe s pravom na naknadu štete isplatiti predujam koji je potreban za pokrivanje njezinih neposrednih ekonomskih potreba. U slučaju smrti putnika ovaj predujam ne smije biti niži od 16 000 posebnih prava vučenja.

Kašnjenja putnika

U slučaju kašnjenja putnika, zračni prijevoznik je odgovoran za štetu osim ako je poduzeo sve razumne mjere kako bi izbjegao štetu ili ako nije bilo moguće poduzeti takve mjere. Odgovornost za kašnjenje putnika ograničena je na 4 150 posebnih prava vučenja.

Kašnjenje prtljage

U slučaju kašnjenja prtljage, zračni prijevoznik je odgovoran za štetu osim ako je poduzeo sve razumne mjere kako bi izbjegao štetu ili ako nije bilo moguće poduzeti takve mjere. Odgovornost za kašnjenje prtljage ograničena je na 1 000 posebnih prava vučenja.

Uništenje, gubitak ili oštećenje prtljage

Zračni prijevoznik je odgovoran za uništenje, gubitak ili oštećenje prtljage do iznosa od 1 000 posebnih prava vučenja. U slučaju registrirane prtljage, zračni je prijevoznik odgovoran čak i ako nije kriv, osim ako je prtljaga bila neispravna. U slučaju neregistrirane prtljage, zračni prijevoznik je odgovoran jedino ako je kriv.

Više granice odgovornosti za prtljagu

Putnik ima pravo na višu granicu odgovornosti ako najkasnije u trenutku registracije za let da posebnu izjavu i plati dodatnu pristojbu.

Pritužbe na prtljagu

Ako je prtljaga oštećena, izgubljena ili uništena, ili ako kasni, putnik mora što je prije moguće zračnome prijevozniku poslati pisanu pritužbu. Ukoliko je oštećena registrirana prtljaga, putnik mora podnijeti pisanu pritužbu u roku od sedam dana, a u slučaju kašnjenja prtljage u roku od dvadeset i jedan dan, te u oba slučaja rok počinje teći od dana kada je prtljaga putniku bila dostavljena.

Odgovornost ugovornih zračnih prijevoznika i stvarnih zračnih prijevoznika

Ukoliko zračni prijevoznik koji stvarno obavlja prijevoz istodobno nije i ugovorni zračni prijevoznik, putnik ima pravo podnijeti pritužbu na jednoga od njih ili podnijeti zahtjev za naknadu štete protiv jednoga od njih. Ukoliko je na karti naznačeno ime ili kod zračnoga prijevoznika, taj je zračni prijevoznik ugovorni prijevoznik.

Rok za podnošenje tužbe

Tužba za naknadu štete podnosi se u roku od dvije godine od dana dolaska zrakoplova ili od dana kada je zrakoplov trebao sletjeti.

Podloga za informacije

Gore navedena pravila temelje se na Montrealskoj konvenciji od 28. svibnja 1999. koja se u Republici Hrvatskoj provodi na temelju Zakona o potvrđivanju Konvencije o ujednačavanju određenih pravila za međunarodni zračni prijevoz i na odredbama Zakona o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu.

Članak 22.a

(Brisan.)

5. Prijevoz prtljage

Unošenje ručne prtljage u zrakoplov

Članak 23.

- (1) Na temelju ugovora o prijevozu putnik ima pravo unijeti u zrakoplov i prevesti bez posebne naknade ručnu prtljagu.
- (2) Ručnom prtljagom u smislu stavka 1. ovoga članka smatraju se stvari koje putnik nosi sa sobom ili na sebi.
- (3) Kao ručna prtljaga u zrakoplov se ne može unijeti stvar koja po svojoj prirodi i opsegu može predstavljati opasnost ili smetnju za zrakoplov, putnike ili druge stvari ili joj nije mjesto u putničkoj kabini zrakoplova. Prijevoznik određuje do kolike težine i kojeg opsega može biti ručna prtljaga koju putnik može unijeti u zrakoplov.
- (4) Kao vrijeme prijevoza ručne prtljage smatra se vrijeme od trenutka ukrcaja putnika u zrakoplov do trenutka iskrcaja putnika iz zrakoplova.

Članak 24.

(Brisan.)

Prijevoz predane prtljage

Članak 25.

(1) Prijevoznik je dužan primiti na prijevoz prtljagu koja nema svojstva ručne prtljage (u daljnjem tekstu: predana prtljaga) i o tome izdati pisanu potvrdu.

(2) Kao predanu prtljagu nije dozvoljeno predati stvari za čiji je prijevoz potrebna posebna dozvola ili stvari koje se moraju prevoziti uz posebne uvjete niti stvari koje po svojoj naravi mogu predstavljati opasnost za zrakoplov ili osobe u zrakoplovu ili izazvati, odnosno nanijeti štetu drugoj prtljazi, a ni stvari kojima, po njihovoj naravi, opsegu ili težini, nije mjesto u prostorijama određenim za smještaj prtljage.

(3) Prijevoznik određuje do kolike mase i kojeg opsega može biti predana prtljaga koju putnik predaje i do kolike se mase ta prtljaga prevozi bez posebne naknade.

Članak 26.

(Brisan.)

Članak 27.

(Brisan.)

Članak 28.

(Brisan.)

Članak 29.

(Brisan.)

Članak 30.

(Brisan.)

Članak 31.

(Brisan.)

Članak 31.a

(Brisan.)

Članak 31.b

(Brisan.)

Isplata predujma

U slučaju smrti ili ozljede putnika, prijevoznik mora u roku od 15 dana od identifikacije osobe s pravom na naknadu štete isplatiti predujam koji je potreban za pokrivanje njezinih neposrednih ekonomskih potreba. U slučaju smrti putnika ovaj predujam neće biti niži od 16 000 posebnih prava vučenja.

Kašnjenje putnika

U slučaju kašnjenja putnika, prijevoznik je odgovoran za štetu osim ako je poduzeo sve razumne mjere kako bi izbjegao štetu ili ako nije bilo moguće poduzeti takve mjere. Odgovornost za kašnjenje putnika ograničena je na 4150 posebnih prava vučenja.

Kašnjenje prtljage

U slučaju kašnjenja prtljage, prijevoznik je odgovoran za štetu, osim ako je poduzeo sve razumne mjere kako bi izbjegao štetu ili ako nije bilo moguće poduzeti takve mjere. Odgovornost za kašnjenje prtljage ograničena je na 1000 posebnih prava vučenja.

Uništenje, gubitak ili oštećenje prtljage

Prijevoznik je odgovoran za uništenje, gubitak ili oštećenje prtljage do iznosa od 1000 posebnih prava vučenja. U slučaju predane prtljage, prijevoznik je odgovoran čak i ako nije kriv, osim ako je prtljaga bila neispravna. U slučaju ručne prtljage, prijevoznik je odgovoran samo ako je kriv.

Više granice odgovornosti za prtljagu

Putnik ima pravo postaviti višu granicu odgovornosti prijevoznika ako najkasnije u trenutku registracije za let da posebnu izjavu o većoj vrijednosti prtljage i plati dodatnu pristojbu.

Pritužbe na prtljagu

Ako je prtljaga oštećena, izgubljena ili uništena, ili ako kasni, putnik mora što je prije moguće prijevozniku poslati pisanu pritužbu. Ukoliko je oštećena predana prtljaga, putnik mora podnijeti pisanu pritužbu u roku od sedam dana, a u slučaju kašnjenja prtljage u roku od dvadeset i jedan dan. U oba slučaja rok počinje teći od dana kada je prtljaga stavljena putniku na raspolaganje.

Odgovornost ugovornih prijevoznika i stvarnih prijevoznika

Ukoliko prijevoznik koji stvarno obavlja prijevoz istodobno nije i ugovorni prijevoznik, putnik ima pravo podnijeti pritužbu ili zahtjev za naknadu štete protiv bilo kojega od njih. Ukoliko je na karti navedeno ime ili kod prijevoznika, taj prijevoznik je ugovorni prijevoznik.

Rok za podnošenje tužbe

Tužba za naknadu štete pred sudom mora se podnijeti u roku od dvije godine od dana dolaska zrakoplova ili od dana kada je zrakoplov trebao stići.

Podloga za informacije

Gore navedena pravila temelje se na Montrealskoj konvenciji od 28. svibnja 1999. koja se u Republici Hrvatskoj provodi na temelju Zakona o potvrđivanju Konvencije o ujednačavanju određenih pravila za međunarodni zračni prijevoz i na odredbama Zakona o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu.

6. Prava osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti

Članak 31.c

(1) Osobe s invaliditetom i osobe smanjene pokretljivosti koje koriste ili namjeravaju koristiti usluge zračnog prijevoza putnika po odlasku s aerodroma, tranzitu kroz aerodrom ili po dolasku na aerodrom kada se aerodrom nalazi na teritoriju Republike Hrvatske imaju pravo na pomoć zajamčenu ovim Zakonom.

(2) Odredbe članka 31.d, 31.e i 31.k ovoga Zakona također se primjenjuju na putnike koji

polaze s aerodroma koji se nalazi na teritoriju treće države na aerodrom koji se nalazi na teritoriju Republike Hrvatske ako je prijevoznik koji obavlja zračni prijevoz prijevoznik neke od država iz članka 6. stavka 2. točke a) ovoga Zakona.

(3) Pravo na pomoć iz stavka 1. ovoga članka ne utječe na prava putnika zajamčena člancima 6. do 9.j ovoga Zakonom i posebnim propisima.

(4) Ukoliko su odredbe članka o pravu na pomoć iz stavka 1. ovoga članka u suprotnosti s odredbama posebnog propisa o pružanju zemaljskih usluga, primjenjivat će se odredbe ovoga Zakona.

Članak 31.d

Prijevoznik ili njegov zastupnik ili organizator putovanja ne smije zbog invalidnosti ili smanjene pokretljivosti odbiti:

a) primiti rezervaciju za let čije je polazište ili odredište aerodrom na koji se primjenjuju odredbe ovoga pododjeljka,

b) ukrcati osobu s invaliditetom ili osobu smanjene pokretljivosti na aerodromu iz točke a) ovoga članka pod uvjetom da dotična osoba ima valjanu putnu kartu i rezervaciju.

Članak 31.e

(1) Iznimno od odredbe članka 31.d ovoga Zakona, prijevoznik ili njegov zastupnik ili organizator putovanja može zbog invalidnosti ili smanjene pokretljivosti odbiti primiti rezervaciju osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti ili je ukrcati:

a) radi ispunjavanja odgovarajućih sigurnosnih uvjeta predviđenih posebnim propisima i međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku ili radi ispunjavanja sigurnosnih uvjeta tijela koje je dotičnom prijevozniku izdalo svjedodžbu o sposobnosti,

b) ako veličina zrakoplova ili njegovih vrata fizički onemogućava ukrcaj ili prijevoz osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti.

(2) U slučaju da se odbije primiti rezervacija iz razloga koji su navedeni u stavku 1. ovoga članka, prijevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja uložiti će napore kako bi dotičnoj osobi predložio drugu prihvatljivu mogućnost.

(3) Osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti kojoj nije bio dopušten ukrcaj zbog invalidnosti ili smanjene pokretljivosti i svaka osoba koja je prati, imaju sukladno stavku 4. ovoga članka, pravo na naknadu troškova ili promjenu rute kako je predviđeno člankom 9.b ovoga Zakona. Pravo na mogućnost povratnog leta ili promjene rute uvjetovano je ispunjavanjem svih sigurnosnih uvjeta.

(4) Pod istim uvjetima kako je navedeno u stavku 1. točki a) ovoga članka, prijevoznik ili njegov zastupnik ili organizator putovanja može zahtijevati da osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti bude u pratnji druge osobe koja je toj osobi sposobna pružiti potrebnu pomoć.

(5) Prijevoznik ili njegov zastupnik mora učiniti javno dostupnima, na pristupačan način i barem na onim jezicima na kojima su dane informacije koje su dostupne ostalim putnicima, sigurnosna pravila koja se primjenjuju na prijevoz osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti kao i bilo koja ograničenja na njihov prijevoz ili na prijevoz pomagala za kretanje zbog veličine zrakoplova. Organizator putovanja učinit će ta sigurnosna pravila i ograničenja dostupnima za letove koji su uključeni u putovanja, odmore i kružna putovanja u paket-aranžmanima koje organizira, prodaje ili nudi na prodaju.

(6) Kada prijevoznik ili njegov zastupnik ili organizator putovanja odbije primiti rezervaciju osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti, odnosno zatraži da osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti bude u pratnji druge osobe koja joj je sposobna pružiti pomoć, on će odmah obavijestiti osobu s invaliditetom ili osobu smanjene pokretljivosti o razlozima za to. Prijevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja će, na

zahtjev, pisanim putem priopćiti te razloge osobi s invaliditetom ili osobi smanjene pokretljivosti u roku od pet radnih dana od isticanja zahtjeva.

Članak 31.f

(1) Operator aerodroma, u suradnji s korisnicima aerodroma i s Povjerenstvom korisnika aerodroma, ukoliko takvo postoji, te s odgovarajućim organizacijama koje zastupaju osobe s invaliditetom i osobe smanjene pokretljivosti, vodeći računa o lokalnim uvjetima, odredit će točke dolaska i odlaska unutar granica aerodroma ili točku koja je pod izravnim nadzorom operatora aerodroma, kako u zgradama tako i izvan zgrada terminala, u kojima osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti mogu s lakoćom najaviti svoj dolazak u zračnu luku i zatražiti pomoć.

(2) Točke dolaska i odlaska iz stavka 1. ovoga članka bit će jasno označene te će se na tim mjestima putnicima pružati u dostupnome obliku osnovne informacije o aerodromu.

Članak 31.g

(1) Prijevoznici, njihovi zastupnici i organizatori putovanja poduzet će sve potrebne mjere kako bi na svim svojim prodajnim mjestima na teritoriju država iz članka 6. stavka 2. točke a) ovoga Zakona, uključujući telefonsku prodaju i internetsku prodaju, mogli zaprimiti zahtjeve osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti za pomoć.

(2) Kada prijevoznik ili njegov zastupnik ili organizator putovanja zaprimi zahtjev za pomoć barem 48 sati prije objavljenog vremena polaska leta, on će dotičnu informaciju proslijediti barem 36 sati prije objavljenog vremena polaska leta:

a) operatorima aerodroma odlaska, dolaska i tranzita i

b) stvarnom prijevozniku ako rezervacije nije zaprimio taj prijevoznik, osim ako u vrijeme zaprimanja zahtjeva za pomoć nije poznat identitet stvarnog prijevoznika, u kojem se slučaju informacija prosljeđuje što je prije moguće.

(3) U svim slučajevima osim u onima iz stavka 2. ovoga članka prijevoznik ili njegov zastupnik ili organizator putovanja proslijedit će informaciju u najkraćem mogućem roku.

(4) Stvarni prijevoznik će u najkraćem mogućem roku nakon polaska leta obavijestiti operatora aerodroma odredišta, ukoliko se taj aerodrom nalazi na teritoriju neke od država iz članka 6. stavka 2. točke a) ovoga Zakona, o broju osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti na tom letu koje su zatražile pomoć predviđenu u članku 31.r ovoga Zakona te o vrsti navedene pomoći.

Članak 31.h

(1) Kad osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti stigne na aerodrom radi putovanja zrakom, operator aerodroma obvezan je osigurati pružanje pomoći utvrđene u članku 31.r ovoga Zakona na način da se osoba može ukrcati na let za koji ima rezervaciju pod uvjetom da je dotični prijevoznik ili njegov zastupnik ili organizator putovanja obaviješten o posebnim potrebama te osobe za takvom vrstom pomoći barem 48 sati prije objavljenog vremena polaska leta. Ova obavijest odnosi se također na povratni let ako su odlazni i povratni letovi ugovoreni s istim prijevoznikom.

(2) Kada je potrebna pomoć registriranoga psa vodiča, tom će se zahtjevu udovoljiti pod uvjetom da je dotična obavijest upućena prijevozniku ili njegovu zastupniku ili organizatoru putovanja u skladu s posebnim propisom.

(3) Ako nije dana nikakva obavijest u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, operator aerodroma nastojat će pružiti pomoć utvrđenu u članku 31.r ovoga Zakona na način da se dotična osoba može ukrcati na let za koji ima rezervaciju.

(4) Odredbe stavka 1. ovoga članka primjenjuju se pod uvjetom da:

a) se osoba prijavi na let:

– u vrijeme koje prijevoznik ili njegov zastupnik ili organizator putovanja unaprijed odredi pisanim putem (uključujući elektroničkim putem), ili
– ako nije određeno vrijeme, najkasnije jedan sat prije objavljenog vremena polaska, ili
b) osoba stigne do točke unutar granica aerodroma određene u skladu sa člankom 31.f ovoga Zakona:

– u vrijeme koje prijevoznik ili njegov zastupnik ili organizator putovanja unaprijed odredi pisanim putem (uključujući elektroničkim putem), ili
– ako nije određeno vrijeme, najkasnije dva sata prije objavljenog vremena polaska.

(5) Kada je osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti u tranzitu kroz aerodrom na teritoriju Republike Hrvatske ili je prijevoznik ili organizator putovanja premjesti s leta za koji ima rezervaciju na drugi let, operator aerodroma dužan je osigurati pružanje pomoći utvrđene u članku 31.r ovoga Zakona na način da se osoba koja ima rezervaciju može ukrcati na let.

(6) Kada osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti stigne zrakoplovom na aerodrom na teritoriju Republike Hrvatske, operator aerodroma dužan je osigurati pružanje pomoći utvrđene u članku 31.r ovoga Zakona na način da ta osoba može stići do svoje točke polaska iz aerodroma kako je navedeno u članku 31.f ovoga Zakona.

(7) Pružena pomoć mora biti, što je više moguće, prilagođena posebnim potrebama pojedinačnog putnika.

Članak 31.i

(1) Operator aerodroma obavezan je osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti osigurati pružanje pomoći utvrđene u članku 31.r ovoga Zakona bez nadoplate.

(2) Operator aerodroma može i sam pružiti takvu pomoć. Umjesto toga, operator aerodroma može u skladu sa svojom odgovornošću i pod uvjetom da su standardi kvalitete iz članka 31.j stavka 1. ovoga Zakona uvijek zadovoljeni, ugovoriti pružanje te pomoći s drugim strankama. U suradnji s korisnicima aerodroma, putem Povjerenstva korisnika aerodroma, kada takvo postoji, operator aerodroma može sklopiti ugovor ili ugovore na vlastitu inicijativu ili na zahtjev, uključujući i na zahtjev prijevoznika te uzimajući u obzir postojeće usluge na dotičnom aerodromu. U slučaju da odbije takav zahtjev, operator aerodroma mora dostaviti pisano obrazloženje.

(3) Operator aerodroma može na nediskriminirajućoj osnovi, radi financiranja te pomoći, korisnicima aerodroma obračunati posebnu naknadu.

(4) Posebna naknada iz stavka 3. ovoga članka mora biti opravdana, razmjerna troškovima, transparentna i propisana od strane operatora aerodroma u suradnji s korisnicima aerodroma putem Povjerenstva korisnika aerodroma, kada takvo postoji, ili bilo kojega drugog odgovarajućeg tijela. Naknada se dijeli među korisnicima aerodroma u razmjeru s ukupnim brojem svih putnika koje svaki od njih prevozi na dotični aerodrom ili s njega.

(5) Operator aerodroma, u skladu s trenutnom poslovnom praksom, mora odvojiti financijska izvješća za svoje djelatnosti koje se odnose na pružanje pomoći osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti od financijskih izvješća za ostale djelatnosti.

(6) Operator aerodroma omogućit će korisnicima aerodroma putem Povjerenstva korisnika aerodroma, kada takvo postoji ili bilo kojega drugog odgovarajućeg tijela, kao i nadležnom tijelu iz članka 31.o ovoga Zakona revidirani godišnji pregled primljenih naknada i izdataka učinjenih radi pružanja pomoći osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti.

Članak 31.j

(1) Uz izuzeće aerodroma čiji je godišnji promet manji od 150 000 putnika, operator aerodroma u suradnji s korisnicima aerodroma putem Povjerenstva korisnika aerodroma, kada takvo postoji, te organizacijama koje zastupaju osobe s invaliditetom i osobe smanjene

pokretljivosti, određuje standarde kvalitete za pomoć utvrđenu u članku 31.r ovoga Zakona kao i potrebna sredstva za zadovoljavanje tih standarda.

(2) Pri određivanju tih standarda treba u potpunosti poštivati međunarodno priznate politike i kodekse ponašanja u vezi s olakšavanjem prijevoza osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti, osobito Kodeks dobrog ponašanja u pružanju zemaljskih usluga osobama smanjene pokretljivosti Europske konferencije civilnog zrakoplovstva (ECAC Code of Good Conduct in Ground Handling for Persons with Reduced Mobility).

(3) Operator aerodroma objavljuje svoje standarde kvalitete.

(4) Prijevoznik i operator aerodroma mogu se dogovoriti da će operator aerodroma putnicima koje prijevoznik prevozi na aerodrom ili s njega pružiti pomoć višeg standarda od standarda iz stavka 1. ovoga članka ili da će im osigurati dodatne usluge, pored usluga utvrđenih u članku 31.r ovoga Zakona.

(5) U svrhu financiranja jedne od mjera iz ovoga članka, operator aerodroma može prijevozniku pored naknade iz članka 31.i stavka 3. ovoga Zakona obračunati dodatnu naknadu koja mora biti transparentna, razmjerna troškovima i određena nakon savjetovanja s dotičnim prijevoznikom.

Članak 31.k

Prijevoznik pruža osobi s invaliditetom i osobi smanjene pokretljivosti koja odlazi s aerodroma, dolazi na aerodrom ili je u tranzitu kroz aerodrom iz članka 31.c stavka 1. ovoga Zakona, pomoć iz članka 31.s ovoga Zakona bez dodatne nadoplate pod uvjetom da dotična osoba ispunjava uvjete navedene u članku 31.h stavku 1., 2. i 4. ovoga Zakona.

Članak 31.l

Prijevoznici i operatori aerodroma moraju:

- a) osigurati da njihovo cjelokupno osoblje, uključujući zaposlenike svakog podizvođača, koje pruža neposrednu pomoć osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti ima potrebno znanje o tome kako zadovoljiti potrebe osoba s različitim vrstama invalidnosti ili poteškoća u kretanju,
- b) osigurati njihovom cjelokupnom osoblju koje radi na aerodromu i koje je u neposrednom kontaktu s putnicima, pružanje obuke iz područja jednakopravnosti osoba s invaliditetom i podizanja svijesti o invalidnosti,
- c) osigurati da nakon zapošljavanja svi novi zaposlenici prođu obuku o invalidnosti te da osoblje, prema potrebi, pohađa tečajeve ponavljanja i stjecanja novih znanja.

Članak 31.m

Ukoliko su invalidska kolica ili ostala oprema za kretanje ili pomagala izgubljeni ili oštećeni tijekom pružanja usluga na aerodromu ili tijekom prijevoza u zrakoplovu, putniku koji je vlasnik te opreme nadoknađuje se šteta u skladu s ovim Zakonom.

Članak 31.n

Obveze prema osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti koje proizlaze iz odredaba ovoga Zakona nije moguće ograničiti niti ih se osloboditi.

Nadležno tijelo

Članak 31.o

(1) Nadzor nad poštovanjem prava osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti, obavlja Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo.

(2) Ukoliko smatra da joj je povrijeđeno neko od prava, osoba s invaliditetom ili osoba

smanjene pokretljivosti može svoja prava ostvariti sukladno članku 87. ovoga Zakona.
 (3) O nadležnom tijelu iz stavka 1. ovoga članka obavijestit će se Europska komisija.

Članak 31.p

O sankcijama za kršenje odredaba ovoga Zakona koje se odnose na prava osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu te o naknadnim izmjenama i dopunama tih sankcija obavijestit će se Europska komisija.

Članak 31.r

- (1) Operator aerodroma će osigurati pomoć i druge načine koji su potrebni kako bi se osobama s invaliditetom ili osobama smanjene pokretljivosti omogućilo:
- da obavijeste o svojem dolasku na aerodrom i zatraže pomoć na označenim točkama navedenima u članku 31.f ovoga Zakona koje su u zgradama terminala i izvan njih,
 - kretanje od označene točke do pulta za prijavu putnika na let,
 - da se prijave na let i da prijave prtljagu,
 - da nastave kretanje od pulta za prijavu putnika na let do zrakoplova te da ispune formalnosti vezane uz izlazak iz države i carinske formalnosti kao i da prođu sigurnosne preglede,
 - ukrcavanje u zrakoplov pomoću dizala, invalidskih kolica, odnosno drugu odgovarajuću potrebnu pomoć,
 - da nastave kretanje od vrata zrakoplova do svojih sjedala,
 - da spreme prtljagu na za to određena mjesta u zrakoplovu i da je iz njih izvade,
 - da nastave kretanje od svojih sjedala do vrata zrakoplova,
 - iskrcavanje iz zrakoplova pomoću dizala, invalidskih kolica, odnosno drugu odgovarajuću potrebnu pomoć,
 - da nastave kretanje od zrakoplova do prostora za preuzimanje prtljage i da preuzmu prtljagu te ispune formalnosti vezane uz ulazak u državu i carinske formalnosti,
 - da nastave kretanje od prostora za preuzimanje prtljage do određene točke,
 - da stignu na povezne letove kada su u tranzitu te da im se osigura potrebna pomoć u šticienom području (air side) i nadziranom području (land side) kao i na terminalima i između njih, prema potrebi,
 - da prema potrebi pristupe toaletnom prostoru.
- (2) U slučajevima kada je osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti u pratnji druge osobe koja joj pomaže, osobi u pratnji treba se omogućiti da na zahtjev pruži potrebnu pomoć na aerodromu i pri ukrcaju i iskrcaju.
- (3) Operator aerodroma omogućit će zemaljsko opsluživanje cjelokupnom potrebnom opremom za kretanje, uključujući opremu poput električnih invalidskih kolica, pri čemu je potrebno upozoriti 48 sati unaprijed te poštivati moguća prostorna ograničenja u zrakoplovu kao i primjenu odgovarajućih propisa u vezi s opasnom robom.
- (4) Operator aerodroma će omogućiti privremenu zamjenu oštećene ili izgubljene opreme za kretanje, iako ne nužno pod uvjetom da oprema bude ista kao oštećena ili izgubljena
- (5) Operator aerodroma će prema potrebi omogućiti služenje registriranim psima vodičima.
- (6) Operator aerodroma će u dostupnim obrascima dostaviti podatke potrebne za odabir leta.

Članak 31.s

- (1) Prijevoznik će dopustiti prijevoz registriranih pasa vodiča u kabini sukladno posebnim propisima.
- (2) Prijevoznik će osim medicinske opreme dopustiti i prijevoz najviše dva komada opreme za kretanje po osobi s invaliditetom ili osobi smanjene pokretljivosti, uključujući električna invalidska kolica (pri čemu je potrebno upozoriti 48 sati unaprijed te poštivati moguća prostorna ograničenja u zrakoplovu kao i primjenu odgovarajućih propisa u vezi s opasnom

robom).

(3) Prijevoznik će u odgovarajućem formatu učiniti dostupnima važne informacije u vezi s letom.

(4) Prijevoznik će nastojati organizirati razmještaj sjedala koji zadovoljava potrebe pojedinih osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti vodeći računa o sigurnosnim uvjetima i raspoloživosti.

(5) Prijevoznik će omogućiti pomoć prilikom pristupa toaletnom prostoru.

(6) U slučajevima kada je osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti u pratnji druge osobe koja joj pomaže, prijevoznik će nastojati toj osobi dodijeliti sjedalo pored osobe s invaliditetom ili osobe smanjene pokretljivosti.

Odjeljak II.

Prijevoz stvari

1. Ugovor o prijevozu stvari

Sadržaj, opseg i oblik ugovora o prijevozu stvari

Članak 32.

(1) Ugovorom o prijevozu stvari zrakoplovom ugovorni se prijevoznik obvezuje naručitelju prijevoza da će prevesti stvar zrakoplovom, a naručitelj prijevoza da će platiti prevozninu.

(2) Ugovor o prijevozu stvari može se odnositi na jedan ili na više prijevoza ili na prijevoz na određeno vrijeme, na cijeli kapacitet ili dio kapaciteta zrakoplova, na određenu količinu stvari ili na određenu stvar.

(3) Ugovor o prijevozu stvari cijelim zrakoplovom na određeno vrijeme ili za više prijevoza mora se sklopiti u pisanom obliku.

(4) Ugovor iz stavka 3. ovoga članka koji nije sklopljen u pisanom obliku, bez pravnog je učinka.

Određivanje količine stvari

Članak 33.

(1) Količina stvari koja se predaje na prijevoz može se odrediti brojem komada, težinom, obujmom, dimenzijama ili kombinirano.

(2) U slučaju sumnje, količina se stvari određuje mjerom koja je uobičajena u mjestu predaje stvari prijevozniku.

Predaja na prijevoz druge umjesto ugovorene stvari

Članak 34.

Kod ugovora o prijevozu stvari cijelim zrakoplovom pošiljatelj ima pravo na prijevoz predati drugu stvar umjesto ugovorene stvari, ako se time ne mijenjaju uvjeti prijevoza na štetu prijevoznika, ako zbog toga ne bi došlo do zadržavanja zrakoplova ili ne bi bila ugrožena njegova sigurnost i ako pošiljatelj na zahtjev prijevoznika dade osiguranje za tražbine koje bi mogle nastati zbog zamjene stvari.

Treća osoba kao pošiljatelj

Članak 35.

(1) Naručitelj prijevoza ima pravo ovlastiti treću osobu da u svoje ime preda na prijevoz cijelu ugovorenu količinu ili dio ugovorene količine stvari samo ako je za to ovlašten ugovorom o prijevozu.

(2) Prijevoznik ne odgovara osobi iz stavka 1. ovoga članka za veće obveze od onih koje su preuzete ugovorom s naručiteljem.

(3) Ako između naručitelja prijevoza i prijevoznika nije drugačije ugovoreno, naručitelj prijevoza koji je ovlastio treću osobu da kao pošiljatelj preda prijevozniku stvar na prijevoz, odgovara prijevozniku za obveze koje proizlaze iz ugovora o prijevozu stvari.

Odgovornost naručitelja, odnosno pošiljatelja za obveze iz ugovora o prijevozu

Članak 36.

(1) Ako u ugovoru između naručitelja prijevoza i pošiljatelja nije drugačije određeno, naručitelj prijevoza se obvezuje samo da pribavi pošiljatelju usluge prijevoznika.

(2) Ako drugačije nije ugovoreno, i pošiljatelj odgovara prijevozniku za obveze iz ugovora o prijevozu stvari ako se odnose na stvar koju je on predao prijevozniku na prijevoz.

Odgovarajuća primjena odredbi

Članak 37.

(1) Na prijevoz stvari na odgovarajući se način primjenjuju odredbe iz članka 11. do 13. ovoga Zakona.

2. Tovarni list

Sastavljanje i predaja tovarnog lista

Članak 38.

(1) Prijevoznik ima pravo tražiti od pošiljatelja da sastavi i da mu preda zrakoplovni tovarni list (u nastavku teksta: "tovarni list"), a pošiljatelj ima pravo tražiti od prijevoznika da primi tu ispravu.

(2) Odredba ugovora o prijevozu stvari protivna stavku 1. ovoga članka bez pravnog je učinka.

(3) Tovarni list može biti sačinjen za više koleta.

(4) Prijevoznik ima pravo tražiti od pošiljatelja da sastavi tovarni list za svako koletu, a pošiljatelj ima pravo tražiti od prijevoznika da primi posebni tovarni list za svako koletu.

(5) Ako prijevoznik sastavi tovarni list na zahtjev pošiljatelja, pretpostavlja se da je to učinio u ime pošiljatelja.

(6) Nepostojanje ili neispravnost tovarnog lista ne utječe na postojanje ni na pravovaljanost ugovora o prijevozu stvari zrakoplovom.

(7) Pošiljatelj sastavlja tovarni list u tri izvorna primjerka i predaje ih zajedno sa stvarima prijevozniku. Prvi primjerak zadržava prijevoznik, drugi primjerak prati stvar, a treći primjerak prijevoznik predaje pošiljatelju nakon što ga potpiše.

Sadržaj tovarnog lista

Članak 39.

(1) Tovarni list mora sadržavati:

- 1) mjesto i datum izdavanja tovarnog lista,
- 2) mjesto polaska i mjesto odredišta,

- 3) ime ili naziv i adresu pošiljatelja,
 - 4) ime ili naziv i adresu primatelja,
 - 5) vrstu i količinu stvari,
 - 6) popis isprava koje se prilažu uz tovarni list.
- (2) Tovarni list može sadržavati rok isporuke, vrijednost pošiljke te druge podatke.
- (3) Prvi primjerak tovarnog lista mora sadržavati i oznaku "za prijevoznika", a drugi "za primatelja".
- (4) Prvi primjerak tovarnog lista potpisuje pošiljatelj, drugi primjerak pošiljatelj i prijevoznik, a treći primjerak prijevoznik. Potpis prijevoznika mora se staviti prije utovara stvari u zrakoplov.
- (5) Potpis prijevoznika može biti zamijenjen pečatom, a potpis pošiljatelja može biti unaprijed otiskan ili zamijenjen pečatom.

Odgovornost pošiljatelja

Članak 40.

- (1) Pošiljatelj je odgovoran za točnost podataka i izjava u tovarnom listu koje on unosi ili koje na njegov zahtjev unosi prijevoznik.
- (2) Pošiljatelj je odgovoran za svaku štetu koju pretrpi prijevoznik ili za koju je prijevoznik odgovoran prema trećim osobama ako šteta nastane zbog neispravnih, netočnih ili nepotpunih podataka ili izjava pošiljatelja.
- (3) Pošiljatelj je dužan dati prijevozniku sve podatke te priložiti uz tovarni list i staviti na raspolaganje prijevozniku sve isprave koje su potrebne za provođenje carinskih i drugih radnji. Prijevoznik nije dužan ispitivati ispravnost i točnost tih podataka i isprava.
- (4) Pošiljatelj odgovara za štetu koja bi mogla nastati prijevozniku, uključujući i štetu za koju je prijevoznik odgovoran trećim osobama ako šteta nastane zbog nedostatka, netočnosti ili neispravnosti podataka i isprava iz stavka 3. ovoga članka.
- (5) Pošiljatelj je odgovoran za štetu koja je uzrokovana osobama, zrakoplovu i drugim stvarima djelovanjem svojstava stvari koja je predana na prijevoz, ako prijevozniku ta svojstva nisu bila niti morala biti poznata.

Predaja stvari na prijevoz

Članak 41.

- (1) Predajom trećeg primjerka tovarnog lista pošiljatelju pretpostavlja se da je sklopljen ugovor o prijevozu i da je stvar predana na prijevoz uz uvjete koji su navedeni u tovarnom listu.
- (2) Pretpostavlja se da su točni podaci koji su navedeni u tovarnom listu o težini, obujmu, dimenzijama i ambalaži te o broju koleta. Ako je prijevoznik u prisutnosti pošiljatelja provjerio podatke navedene u tovarnom listu o obujmu, težini i stanju stvari te to naveo u tovarnom listu, ili ako je u pitanju vanjsko stanje stvari i ambalaže, smatra se da su ti podaci, odnosno to stanje točni.
- (3) Prijevoznik može u tovarni list staviti primjedbe o vanjskom stanju stvari i ambalaže.
- (4) Ako u tovarnom listu nisu navedene primjedbe iz stavka 3. ovoga članka pretpostavlja se da stvar i ambalaža nisu imale vanjskih mana.

3. Prenosivi tovarni list

Izdavanje prenosivoga tovarnog lista

Članak 42.

(1) Pošiljatelj i prijevoznik mogu ugovoriti da će se treći primjerak (primjerak za pošiljatelja) tovarnog lista izdati kao tovarni list po naredbi ili na donositelja (prenosivi tovarni list). Ako je izdan prenosivi tovarni list, na ostalim primjercima tovarnog lista mora biti izričito naznačeno da je izdan prenosivi tovarni list.

(2) Prenosivi tovarni list mora sadržavati potpise prijevoznika i pošiljatelja ili osoba koje oni ovlaste.

(3) Ako u ispravi nije navedeno da je riječ o prenosivom tovarnom listu, smatra se da je izdan neprenosivi tovarni list.

(4) Pošiljatelj i prijevoznik mogu zahtijevati da se za njihove potrebe sačini prijepis prenosivoga tovarnog lista. Ako je izvršen prijepis prenosivoga tovarnog lista, na svakom prijepisu to mora biti vidljivo označeno i ti prijepisi moraju imati upozorenje da se na temelju njih ne može raspolagati stvarju.

Način prijenosa prenosivoga tovarnog lista

Članak 43.

(1) Prenosivi tovarni list po naredbi, prenosi se indosamentom, a prenosivi tovarni list na donositelja - predajom.

(2) Na oblik i pravni učinak indosamenta na odgovarajući se način primjenjuje Zakon o mjenici, osim odredaba koje se odnose na regres.

(3) Ako u prenosivom tovarnom listu po naredbi nije označen primatelj stvari, takav se tovarni list prenosi naredbom pošiljatelja.

Obveze ovlaštenog imatelja prenosivoga tovarnog lista

Članak 44.

(1) Uvjeti ugovora o prijevozu obvezuju ovlaštenog imatelja prenosivoga tovarnog lista, koji nije naručitelj prijevoza ni pošiljatelj, samo ako su sadržani u prenosivom tovarnom listu.

(2) Pisani uvjeti ugovora o prijevozu i opći uvjeti prijevoza ugovornog prijevoznika obvezuju ovlaštenog imatelja prenosivoga tovarnog lista, koji nije naručitelj prijevoza ni pošiljatelj, ako se prenosivi tovarni list na njih izričito poziva.

(3) Opći uvjeti prijevoza stvarnog prijevoznika ne obvezuju ovlaštenog imatelja prenosivoga tovarnog lista ako se na njih poziva prenosivi tovarni list.

Odgovarajuća primjena odredbi

Članak 45.

Odredbe ovoga Zakona o tovarnom listu na odgovarajući se način primjenjuju i na prenosivi tovarni list osim odredbe članka 41. stavka 1. ovoga Zakona.

4. Izvršenje prijevoza

Obveze prijevoznika

Članak 46.

(1) Prijevoznik je dužan stvari prevesti ugovorenim zračnim putem. Ako put prijevoza nije ugovoren, prijevoznik je dužan obaviti prijevoz zračnim putem koji je uobičajen.

(2) Iznimno, prijevoznik ima pravo obaviti prijevoz drugim zračnim putem, ako to zahtijevaju razlozi sigurnosti zračnog prometa ili drugi opravdani razlozi.

Rok prijevoza

Članak 47.

- (1) Prijevoznik je obvezan stvari prevesti u ugovorenom roku (rok prijevoza). Ako rok prijevoza nije ugovoren, prijevoznik je obvezan obaviti prijevoz za vrijeme koje je uobičajeno, s obzirom na duljinu puta, vrstu zrakoplova i druge okolnosti od utjecaja na vrijeme prijevoza.
- (2) Ako nije drugačije ugovoreno, rok prijevoza počinje teći od ponoći nakon primitka stvari na prijevoz.
- (3) Rok prijevoza ne teče za vrijeme zadržavanja stvari koje je nastalo zbog uzroka koji sprečavaju početak ili nastavljanje prijevoza, ako za to nema krivnje prijevoznika.
- (4) Pretpostavlja se da je prijevoz izvršen, trenutkom odaslanja obavijesti prijevoznika kojom obavještava primatelja da je stvar prispjela u mjesto odredišta i da je pripremljena za predaju, ili trenutkom kada je prijevoznik pokušao stvar predati primatelju.

Nemogućnost izvršenja ugovora o prijevozu

Članak 48.

- (1) Kada je prijevozniku nemoguće da iz bilo kojih razloga izvrši ugovor o prijevozu prema ugovorenim uvjetima, a smetnja bi trajala dulje ili je njezino trajanje neizvjesno, prijevoznik je dužan tražiti uputu od osobe ovlaštene za raspolaganje stvarju.
- (2) Ako prijevoznik ne može postupiti prema stavku 1. ovoga članka ili ne može postupiti prema primljenoj uputi, ili u razumnom roku ne primi nikakvu uputu, dužan je, prema okolnostima slučaja, pretovariti stvar, vratiti u mjesto polaska ili postupiti na drugi način, vodeći pri tome računa i o interesima nositelja prava.

5. Raspolaganje stvarju tijekom prijevoza

Pravo pošiljatelja stvari na raspolaganje stvarju ako nije izdan prenosivi tovarni list

Članak 49.

- (1) Ako nije izdan prenosivi tovarni list, pošiljatelj koji je izvršio obveze koje proizlaze iz ugovora o prijevozu ima pravo raspolagati stvarju i to:
 - 1) povući je s aerodroma polaska ili odredišta,
 - 2) zadržati je tijekom prijevoza na bilo kojem mjestu slijetanja,
 - 3) zahtijevati da bude dostavljena u mjestu odredišta tijekom prijevoza osobi koja nije označena u tovarnom listu kao primatelj,
 - 4) tražiti da se vrati u mjesto polaska.
- (2) Zahtjev za raspolaganje iz stavka 1. ovoga članka pošiljatelj podnosi ugovornom prijevozniku, a njegovom punomoćniku samo ako je tako ugovoreno.
- (3) Pošiljatelj je obvezan prijevozniku nadoknaditi troškove uzrokovane izvršenjem zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka.
- (4) Pošiljatelj koji raspolaže stvarju prema stavku 1. ovoga članka mora ugovornom prijevozniku ili njegovu punomoćniku podnijeti treći primjerak tovarnog lista.
- (5) Prijevoznik ili njegov punomoćnik ima pravo tražiti da se zahtjev za raspolaganjem stvarju unese u prvi primjerak tovarnog lista i da se taj zahtjev izda u pisanom obliku.

Isključenje ili ograničenje raspolaganja stvarju

Članak 50.

- (1) Stranke mogu ugovorom isključiti ili ograničiti raspolaganje stvarju predviđeno u članku 49. ovoga Zakona.
- (2) Ugovor iz stavka 1. ovoga članka, koji nije unesen u tovarni list, bez pravnog je učinka.

Odgovornost prijevoznika u pogledu zahtjeva za raspolaganjem stvarju

Članak 51.

- (1) Ako prijevoznik izvrši pošiljateljev zahtjev za raspolaganje stvarju, iako mu nije podnesen treći primjerak tovarnog lista, prema članku 49. stavku 4. ovoga Zakona dužan je nadoknaditi štetu uzrokovanu izvršenjem toga zahtjeva osobi koja je ovlaštena imatelj trećeg primjerka tovarnog lista.
- (2) Odredbom se stavka 1. ovoga članka ne dira u pravo regresa prijevoznika prema pošiljatelju.
- (3) U slučaju da izvršenje zahtjeva za raspolaganje stvarju nije moguće ili da bi se njegovim izvršenjem uzrokovala šteta prijevozniku ili imateljima zahtjeva za raspolaganje drugom stvarju, prijevoznik je obavezan izvijestiti o tome pošiljatelja.

Pravo prijevoznika u pogledu odbijanja zahtjeva za raspolaganjem stvarju

Članak 52.

- (1) Prijevoznik ima pravo odbiti zahtjev za izvršenje zahtjeva za raspolaganje stvarju:
 - 1) ako izvršenje zahtjeva više nije moguće,
 - 2) ako pošiljatelj, u smislu odredbe članka 49. stavka 4. ovoga Zakona, prijevozniku nije dostavio treći primjerak tovarnog lista,
 - 3) ako bi nastala šteta imatelju zahtjeva za raspolaganje drugom stvarju,
 - 4) ako bi nastala šteta prijevozniku ili ako bi troškovi izvršenja zahtjeva bili veći od vrijednosti stvari,
 - 5) ako bi izvršenje zahtjeva bilo protivno carinskim i drugim propisima.
- (2) U slučajevima iz stavka 1. točke 4. ovoga članka prijevoznik ne može odbiti izvršenje zahtjeva ako mu se da odgovarajuće osiguranje.
- (3) Prijevoznik je dužan u svakom slučaju odbijanja izvršenja zahtjeva bez odgode izvijestiti podnositelja zahtjeva i u svemu postupiti prema odredbama članka 48. ovoga Zakona.

Odgovornost prijevoznika za naknadu štete u slučaju neizvršenja zahtjeva

Članak 53.

- (1) Ako prijevoznik ne izvrši zahtjev iz članka 49. stavka 1. ovoga Zakona ili ne postupi prema odredbi članka 52. stavka 3. ovoga Zakona, odgovoran je za štetu koja zbog toga nastane.
- (2) Iznos naknade štete iz stavka 1. ovoga članka i iz članka 51. stavka 1. ovoga Zakona ne može biti veći od iznosa koji bi prijevoznik bio dužan nadoknaditi da je stvar predana na prijevoz izgubljena.

Prestanak pošiljateljeva prava na raspolaganje stvarju

Članak 54.

- (1) Pošiljateljevo pravo na raspolaganje stvarju prestaje kada stvar stigne u mjesto odredišta i primatelj postavi zahtjev za predaju stvari ili tovarnog lista.

(2) Primatelj ima pravo tražiti od prijevoznika da mu preda stvar ili tovarni list ako iz naloga pošiljatelja ne proizlazi nešto drugo i uz uvjet da udovolji svojim obvezama navedenima u odredbama članka 73. ovoga Zakona.

(3) Ako primatelj nakon postavljanog zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka odbije preuzimanje tovarnog lista ili stvari, pošiljatelj može ponovno raspolagati stvarju. Ako primatelj odbije preuzimanje tovarnog lista ili stvari, pošiljatelj ima pravo raspolagati stvarju i bez podnošenja trećeg primjerka tovarnog lista.

(4) Ako je prijevoznik priznao gubitak stvari ili ako stvar nije stigla u mjesto odredišta sedam dana nakon što je trebala stići, primatelj je ovlašten koristiti se pravima koja proizlaze iz ugovora o prijevozu.

Pravo ovlaštenog imatelja isprave na raspolaganje stvarju ako je izdan prenosivi tovarni list

Članak 55.

(1) Ako je izdan prenosivi tovarni list, samo ovlašteni imatelj te isprave, koji je izvršio obveze koje iz nje proizlaze, ima pravo raspolagati stvarju, i to:

1) povući je s aerodroma odlaska,

2) zadržati je ili zahtijevati da mu bude predana tijekom prijevoza na bilo kojem mjestu slijetanja,

3) zahtijevati da se vrati u mjesto polaska.

(2) Ovlašteni imatelj prenosivoga tovarnog lista, koji na temelju stavka 1. ovoga članka zahtijeva da mu se preda stvar, mora pri preuzimanju stvari vratiti prijevozniku izvornik prenosivoga tovarnog lista, a u svim drugim slučajevima nalog za raspolaganje stvarju dužan je unijeti u prenosivi tovarni list i potpisati ga.

Odgovarajuća primjena odredbi

Članak 56.

Odredbe članka 49. stavka 3., članka 50. i članka 51. stavka 3. ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju i na prenosivi tovarni list.

6. Predaja stvari

Mjesto i način predaje stvari

Članak 57.

(1) Prijevoznik je dužan predati stvar u mjestu odredišta navedenom u ugovoru, tovarnom listu ili prenosivom tovarnom listu ili u mjestu koje odredi osoba ovlaštena za raspolaganje stvarju. Ako ugovorom nije drugačije određeno prijevoznik predaje primatelju stvar na aerodromu mjesta odredišta.

(2) Prijevoznik je dužan predati stvar primatelju koji je naveden u tovarnom listu ili ovlaštenom imatelju tovarnog lista, a ako tovarni list nije izdan, osobi koja je ugovorom o prijevozu ili na drugi način određena za primanje stvari.

(3) Ako pošiljatelj prema odredbama članka 49. ovoga Zakona odredi kao primatelja drugu osobu, a ne onu koja je navedena u tovarnom listu, prijevoznik je dužan stvar predati toj drugoj osobi.

(4) Ako nije ugovoreno drugačije, prijevoznik je dužan bez odgode obavijestiti primatelja o prispjeću stvari u mjesto odredišta.

(5) Imatelj prenosivoga tovarnog lista dužan je pri primitku stvari vratiti prijevozniku izvornik prenosivoga tovarnog lista.

(6) Prijevoznik ima pravo zahtijevati da mu osoba kojoj predaje stvar, a koja nije zakonski imatelj prenosivog tovarnog lista, izda potvrdu o količini i stanju primljene stvari.

Prigovori i rokovi za prigovor

Članak 58.

(1) Ako primatelj stvari ne stavi pisani prigovor zbog oštećenja stvari odmah pri preuzimanju, pretpostavlja se da mu je stvar predana u stanju u kakvom je primljena na prijevoz, odnosno onako kako je navedeno u tovarnom listu.

(2) Ako se oštećenje nije moglo opaziti u trenutku preuzimanja, primatelj mora staviti prijevozniku prigovor neposredno nakon što otkrije oštećenje, a najkasnije u roku od 14 dana od dana preuzimanja stvari.

(3) Ako je do štete došlo zbog zakašnjenja s predajom stvari, primatelj mora staviti pisani prigovor u roku od 21 dan od dana kada mu je stvar predana.

(4) Ako pisani prigovor primatelja stvari ne bude stavljen u roku određenom odredbama ovoga članka, prijevoznik ne odgovara za štetu, osim ako je šteta nastala iz radnje ili propusta prijevoznika ili osobe koja je radila na izvršenju prijevoza po njegovu nalogu ili za njegov račun, a radnje su ili propusti učinjeni namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Nemogućnost predaje stvari primatelju

Članak 59.

(1) Ako se primatelj ne može pronaći ili ako odbije preuzeti tovarni list ili stvar, prijevoznik je dužan bez odgode, zatražiti uputu od pošiljatelja.

(2) Ako od pošiljatelja u primjerenom roku ne primi uputu ili ako primljenu uputu ne može izvršiti, prijevoznik ima pravo, na trošak i rizik osobe ovlaštene za raspolaganje stvarju, predati stvar na čuvanje javnom skladištu ili drugoj prikladnoj osobi ili je sam uzeti na čuvanje, o čemu je dužan, bez odgode, izvijestiti pošiljatelja ili osobu koja je ovlaštena raspolagati stvarju.

(3) Ako stvar preda na čuvanje drugoj osobi, prijevoznik je odgovoran za svoj izbor.

(4) Kada prijevoznik postupi prema odredbi stavka 2. ovoga članka, smatra se da je predaja izvršena.

Nepreuzimanje stvari u roku i njezina prodaja

Članak 60.

(1) Ako pošiljatelj, odnosno osoba koja je ovlaštena raspolagati stvarju, ne preuzme stvar u roku od 30 dana od dana stavljanja stvari na čuvanje, prijevoznik ima pravo prodati stvar.

(2) Prijevoznik ima pravo prodati stvar i prije proteka roka iz stavka 1. ovoga članka:

- ako pokvarljivoj stvari prijeti neposredna opasnost od kvarenja ili je već započelo kvarenje,
- ako troškovi čuvanja ne bi bili razmjerni s vrijednošću stvari,
- ako se zbog odgode prodaje ne bi mogao postići iznos dovoljan za pokriće tražbine prijevoznika i troškove čuvanja stvari.

(3) Prodaja se obavlja javno, osim ako je riječ o pokvarljivoj stvari ili stvari čija je cijena određena ili se formira na burzi.

(4) Iznos ostvaren prodajom stvari, nakon odbitka svoje tražbine u svezi s prijevozom te stvari i nakon odbitka troškova čuvanja i prodaje, prijevoznik je dužan položiti kod suda nadležnog prema mjestu prodaje u korist osobe ovlaštene da raspoláže stvarju te ju o tome obavijestiti.

Članak 61.

(Brisan.)

Članak 62.

(Brisan.)

Članak 63.

(Brisan.)

Članak 64.

(Brisan.)

Članak 65.

(Brisan.)

Članak 66.

(Brisan.)

Članak 67.

(Brisan.)

Članak 68.

(Brisan.)

Članak 69.

(Brisan.)

8. Prevoznina

Visina prevoznine

Članak 70.

- (1) Visina prevoznine određuje se ugovorom.
- (2) Prevoznina utvrđena ugovorom o jednom ili više prijevoza ostaje nepromijenjena bez obzira na trajanje ugovorenog prijevoza.
- (3) Ako se na zahtjev pošiljatelja ili u interesu nositelja prava prijevoz produži dalje od ugovorenog mjesta odredišta, prevoznina će se razmjerno povisiti.

Plaćanje prevoznine

Članak 71.

- (1) Prevoznina se plaća samo za stvar koja je prevezena i u mjestu odredišta stavljena na raspolaganje primatelju.
- (2) Prevoznina se plaća i za stvar koja nije prevezena i stavljena na raspolaganje primatelju, ako je to uzrokovao naručitelj prijevoza, pošiljatelj, osoba ovlaštena da raspolaže stvarju ili osoba za koju oni odgovaraju, ili ako se razlog zbog kojeg stvar nije prispjela na mjesto odredišta nalazi u samoj stvari, a prijevoznik nije odgovoran za taj razlog.
- (3) Ako je stvar, osim u slučaju iz stavka 2. ovoga članka, prevezena samo jednim dijelom puta, prijevoznik ima pravo na prevozninu razmjerno korisno obavljenom prijevozu.

Plaćanje prevoznine u posebnim slučajevima

Članak 72.

- (1) Ako se umjesto ugovorene stvari preda na prijevoz druga stvar čija je prevoznina veća od ugovorene, prevoznina se plaća za stvarno utovarenu stvar.
- (2) Ako se na prijevoz preda manje stvari nego što je ugovoreno ili se ne utovari ništa, prevoznina se plaća za cijelu ugovorenu količinu stvari.
- (3) Ako je utovareno manje stvari nego što je ugovoreno, a prevoznina je za utovarenu drugu stvar veća od ugovorene prevoznine, platit će se cijela ugovorena prevoznina i razlika između ugovorene prevoznine i veće prevoznine za utovarenu stvar.

Obveze primatelja stvari

Članak 73.

- (1) Primatelj koji je ovlašten tražiti predaju tovarnog lista i predaju stvari dužan je namiriti tražbinu i udovoljiti svima drugim uvjetima koji su navedeni u tovarnom listu ili prenosivom tovarnom listu, a za koje nije izričito navedeno da ih plaća, odnosno ispunjava, pošiljatelj ili naručitelj prijevoza.
- (2) Ako je izdan prenosivi tovarni list, primatelj je dužan namiriti tražbine koje su nastale nakon izdavanja te isprave, ako je prijevoznik te tražbine unio u svoj primjerak tovarnog lista.
- (3) Ako se prijevoz obavlja bez tovarnog lista, primatelj koji traži predaju stvari dužan je platiti prevozninu i druge tražbine prijevoznika u svezi s prijevozom stvari.

Plaćanje prevoznine kod ugovora o prijevozu na određeno vrijeme

Članak 74.

- (1) Kod ugovora o prijevozu na određeno vrijeme naručitelj prijevoza plaća prevozninu unaprijed u jednakim mjesečnim iznosima, ali prijevozniku pripada prevoznina samo za vrijeme izvršavanja ugovora.
- (2) Ako tijekom važenja ugovora o prijevozu na određeno vrijeme nastupe smetnje u iskorištavanju zrakoplova, naručitelj plaća prevozninu i za trajanja tih smetnji ako je smetnju uzrokovao on ili je smetnja nastala zbog izvršenja njegova naloga.
- (3) Prijevoznik ima pravo odustati od ugovora o prijevozu na određeno vrijeme ako mu prevoznina nije plaćena po dospeljuću.

Neizvršenje obveza primatelja

Članak 75.

- (1) Ako primatelj ne ispuni svoje obveze, prijevoznik ima pravo zadržati stvar i predati je na čuvanje ili je sam uzeti na čuvanje, o čemu je dužan bez odgode izvijestiti primatelja i pošiljatelja.
- (2) Ako prijevozniku ne budu isplaćene tražbine iz ugovora o prijevozu u roku od 15 dana od dana predaje obavijesti iz stavka 1. ovoga članka, ovlašten je prodati stvar.
- (3) U svezi s čuvanjem i prodajom stvari primjenjuju se odredbe članka 59. i 60. ovoga Zakona.

Pravo prijevoznika na tražbine

Članak 76.

- (1) Ako prijevoznik, ne koristeći se pravom iz članka 75. ovoga Zakona, preda stvar primatelju iako ovaj nije ispunio svoje obveze iz ugovora o prijevozu, nema pravo tražiti od

pošiljatelja odnosno od naručitelja prijevoza isplatu tražbina iz ugovora o prijevozu koje mu je bio dužan platiti primatelj, osim ako su se zbog toga pošiljatelj i naručitelj prijevoza neopravdano obogatili.

(2) Ako prijevoznik koji se koristio pravom iz članka 75. ovoga Zakona naplati svoju tražbinu samo djelomično, on može od osoba navedenih u stavku 1. ovoga članka zahtijevati isplatu nenaplaćenog dijela tražbine.

(3) Radi osiguranja svojih tražbina iz ugovora o prijevozu stvari prijevoznik ima pravo zalogu na stvari koju je preuzeo na prijevoz.

Odjeljak III.

Prijevoz u kojemu sudjeluje više prijevoznika

1. Uzastopni prijevoz

Ugovor o uzastopnom prijevozu zrakoplovom

Članak 77.

(1) Ugovor o uzastopnom prijevozu zrakoplovom je ugovor o prijevozu putnika, prtljage ili stvari kojim se prijevoznik (prvi prijevoznik) obvezuje obaviti prijevoz uz sudjelovanje više prijevoznika (uzastopni prijevoznici), a putnik, odnosno naručitelj prijevoza na to pristaje.

(2) Odnosi između uzastopnih prijevoznika uređuju se njihovim međusobnim ugovorom.

(3) Ako ugovorom ne bude određeno drugačije, na odnose uzastopnih prijevoznika primijenit će se odredbe ovoga Zakona.

Odgovornost prijevoznika za štetu nastalu zbog smrti, tjelesne ozljede putnika, te za štetu uzrokovanu zakašnjenjem

Članak 78.

(1) Za štetu nastalu zbog smrti ili tjelesne ozljede putnika, te za štetu uzrokovanu zakašnjenjem odgovaraju solidarno prvi prijevoznik i onaj uzastopni prijevoznik na čijem je dijelu puta nastala šteta.

(2) Prvi prijevoznik ima pravo ugovorom isključiti svoju odgovornost za štetu iz stavka 1. ovoga članka koja nastane zbog zakašnjenja na dijelu puta na kojemu obavljaju prijevoz uzastopni prijevoznici.

(3) Ako je prvi prijevoznik nadoknadio žrtvi, odnosno njenim nasljednicima, štetu nastalu smrću ili tjelesnom ozljedom putnika, imat će pravo na regres od uzastopnog prijevoznika na čijem je dijelu puta nastala šteta.

Odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje prtljage i stvari, te zbog zakašnjenja u prijevozu i predaji pošiljatelju

Članak 79.

(1) Za gubitak ili oštećenje prtljage i stvari te za štetu zbog zakašnjenja u prijevozu i predaji pošiljatelju, pored prijevoznika na čijem je dijelu puta došlo do štete, pošiljatelju solidarno odgovara i prvi prijevoznik, a primatelju i posljednji prijevoznik.

(2) Ako se ne može utvrditi na čijem je dijelu puta došlo do gubitka, odnosno oštećenja stvari, za nastalu štetu odgovaraju solidarno svi prijevoznici.

2. Mješoviti (kombinirani) prijevoz

Članak 80.

- (1) Ako je tako ugovoreno, prijevoznik u zračnom prometu ima pravo ugovoreni prijevoz obaviti uz sudjelovanje prijevoznika iz drugih grana prometa (mješoviti prijevoz).
- (2) Prijevoznik koji je sklopio ugovor o mješovitom prijevozu odgovara za štetu prema propisima o naknadi štete koji vrijede za prijevoznika na čijem je dijelu puta nastala šteta.
- (3) Ako prijevoznik obavi mješoviti prijevoz stvari bez suglasnosti pošiljatelja, odgovara za štetu prema odredbama zakona koji je za naručitelja prijevoza najpovoljniji, bez obzira na kojem je dijelu puta nastala šteta.

Odjeljak IV.

Prihvat i otprema putnika, prtljage i stvari

Poslovi prihvata i otpreme putnika, prtljage i stvari

Članak 81.

- (1) Ugovor o prijevozu obuhvaća i poslove prihvata i otpreme putnika, prtljage i stvari koji se obavljaju tijekom prijevoza u zračnom prometu (članak 15. stavak 2. i članak 61. stavak 5.).
- (2) Poslovima iz stavka 1. ovoga članka smatraju se:
 - 1) otprema putnika iz aerodromske zgrade i praćenje ili prijevoz do zrakoplova i obratno odnosno praćenje ili prijevoz putnika od jednog do drugog zrakoplova,
 - 2) prijevoz predane prtljage i stvari iz prostorije određene za primanje prtljage odnosno stvari od skladišta ili od drugih prijevoznih sredstava na aerodromu do zrakoplova i njihov utovar i slaganje u zrakoplov,
 - 3) istovar predane prtljage i stvari iz zrakoplova i njihov prijevoz u prostoriju određenu za izdavanje prtljage putnicima odnosno stvari do skladišta ili do drugih prijevoznih sredstava na aerodromu,
 - 4) pretovar predane prtljage i stvari iz jednog zrakoplova u drugi na stajanci aerodroma,
 - 5) briga da se predana prtljaga i stvari utovaruju u zrakoplov odnosno istovaruju iz zrakoplova prema odgovarajućim dokumentima.

Ugovorno uređivanje poslova prihvata i otpreme

Članak 82.

- (1) Ako poslove prihvata i otpreme ne obavlja prijevoznik već neka druga pravna osoba, odnosi se između prijevoznika i te pravne osobe uređuju njihovim međusobnim ugovorom.
- (2) Ugovorom iz stavka 1. ovoga članka pravna osoba koja obavlja poslove prihvata ili otpreme obvezuje se da, radi izvršenja ugovora o prijevozu u zračnom prometu, uredno i pravodobno obavi poslove prihvata i otpreme putnika, prtljage i stvari, a prijevoznik se obvezuje toj pravnoj osobi platiti određenu naknadu.
- (3) Sklapanjem ugovora iz stavka 1. ovoga članka pravna osoba koja obavlja poslove prihvata i otpreme obvezuje se poduzimati i radnje potrebne za očuvanje prijevoznikovih prava prema imateljima zahtjeva za raspolaganje prtljagom ili stvarima koje su mu povjerene na rukovanje.

Odgovornost prijevoznika za druge osobe

Članak 83.

- (1) Prijevoznik odgovara pravnoj osobi koja obavlja poslove prihvata i otpreme za štetu nastalu zbog rukovanja opasnom stvarju ili stvarju koja se prevozi uz posebne uvjete, ako o

naravi tih stvari nije obavijestio pravnu osobu koja obavlja poslove prihvata i otpreme ili ako joj nije dao potrebne upute, osim ako je pravna osoba koja obavlja poslove prihvata i otpreme za narav stvari znala ili je morala znati.

(2) Prijevoznik odgovara pravnoj osobi koja obavlja poslove prihvata i otpreme za štetu nastalu zbog neispravnih, netočnih i nepotpunih podataka ili izjava pošiljatelja ili zbog neispravnih, netočnih i nepotpunih isprava potrebnih za provođenje carinskih i drugih radnji.

Odgovornost pravne osobe koja obavlja poslove prihvata i otpreme

Članak 84.

(1) Za štetu koju uzrokuje u izvršenju poslova prihvata i otpreme pravna osoba koja obavlja poslove prihvata i otpreme odgovara prijevozniku i to onako kako bi prijevoznik odgovarao pri izvršenju ugovora o prijevozu.

(2) Iznimno, pravna osoba koja obavlja poslove prihvata i otpreme odgovara i putniku, odnosno imatelju, za raspolaganje prtljagom ili stvarima, ako je štetu uzrokovala namjerno ili krajnjom nepažnjom ili ako je radila izvan okvira svojih obveza.

Ugovor o prijevozu kojim prijevoznik preuzima veću odgovornost

Članak 85.

Odredba ugovora o prijevozu kojom prijevoznik preuzima veću odgovornost od one koja je propisana ovim Zakonom obvezuje pravnu osobu koja obavlja poslove prihvata i otpreme samo ako je ona na to izričito pristala.

Ugovor o prijevozu kojim se smanjuje odgovornost pravne osobe koja obavlja poslove prihvata i otpreme

Članak 86.

Odredbe ugovora o obavljanju poslova prihvata i otpreme kojima se smanjuje odgovornost pravne osobe koja obavlja poslove prihvata i otpreme, predviđena ovim Zakonom, ili kojima se smanjuje odgovornost prijevoznika iz članka 83. ovoga Zakona ili kojima se na štetu treće osobe mijenjaju odredbe o njihovoj odgovornosti predviđene ovim Zakonom, bez pravnog su učinka.

Odjeljak V.

Reklamacije

Podnošenje reklamacije

Članak 87.

(1) U slučaju uskraćivanja ukreaja, otkaza ili dužeg kašnjenja leta, putnik ostvaruje svoja prava zajamčena ovim Zakonom podnošenjem reklamacije prijevozniku u pisanom obliku s odgovarajućim dokazima.

(2) Osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti svoja prava zajamčena ovim Zakonom ostvaruje podnošenjem reklamacije prijevozniku, odnosno operatoru aerodroma u pisanom obliku s odgovarajućim dokazima.

(3) Ako prijevoznik odnosno operator aerodroma u roku od 30 dana od dana dostave reklamacije ne udovolji zahtjevu iz reklamacije iz stavka 1. i 2. ovoga članka, putnik iz stavka 1. i osobe iz stavka 2. ovoga članka imaju pravo obratiti se Hrvatskoj agenciji za civilno

zrakoplovstvo u cilju mirnog razrješenja spora.

(4) Nakon provedbe postupka iz stavka 3. ovoga članka, nezadovoljna strana ima pravo pokretanja postupka pred nadležnim sudom.

GLAVA II. UGOVOR O OBAVLJANJU DRUGIH KOMERCIJALNIH DJELATNOSTI U ZRAČNOM PROMETU

Opseg i oblik ugovora

Članak 88.

(1) Ugovorom o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti pravna osoba registrirana za obavljanje tih djelatnosti obvezuje se izvršiti uslugu zrakoplovom koja nije prijevoz osoba ili stvari, a naručitelj te usluge obvezuje se platiti određenu naknadu.

(2) Uslugom iz stavka 1. ovoga članka smatraju se poglavito radovi u poljoprivredi, šumarstvu ili građevinarstvu, protupožarnoj zaštiti, protugradnoj obrani, promidžbi, potraga i spašavanje, nadzor i patroliranje, izobrazba letačkog osoblja, snimanje iz zraka, provjera radionavigacijskih uređaja i slično.

(3) Ugovor o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti pravovaljan je ako je sklopljen u pisanom obliku.

Odgovarajuća primjena odredbi

Članak 89.

Na ugovor o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 4. stavka 4., te članka 12. i 14. ovoga Zakona.

Izvršenje naloga naručitelja usluge

Članak 90.

(1) Kod ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti, pravna osoba koja obavlja takvu djelatnost dužna je izvršavati naloge naručitelja usluge u granicama ugovora i prema namjeni zrakoplova.

(2) Pravna osoba koja obavlja djelatnosti iz ove glave nije dužna izvršiti nalog naručitelja usluge koji bi zrakoplov ili osobe u zrakoplovu izložio opasnosti, a ni nalog za koji se može osnovano pretpostaviti da će, ako se izvrši, uzrokovati štetu trećim osobama.

Odgovornost za štetu

Članak 91.

(1) Pravna osoba koja obavlja djelatnosti iz ove glave odgovara za štetu koju naručitelju u izvršenju ugovora nanese osobe koje su po njezinu nalogu i za njezin račun radile na izvršenju usluge.

(2) Ugovorom iz stavka 1. ovoga članka ne može se isključiti odgovornost za štetu koju namjerno ili krajnjom nepažnjom, nanese osobe koje su po nalogu i za račun pravne osobe koja obavlja djelatnosti iz ove glave radile na izvršenju usluge.

Odgovarajuća primjena odredbi o odgovornosti iz ugovora o prijevozu osoba i stvari

Članak 92.

Na štetu zbog smrti ili tjelesne ozljede naručitelja usluge ili osoba za koje je naručitelj usluge odgovoran, a koje se nalaze u zrakoplovu, te na štetu zbog gubitka ili oštećenja naručiteljevih stvari koje se nalaze u zrakoplovu radi izvršenja usluge, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o odgovornosti iz ugovora o prijevozu osoba i stvari.

Primjena odredbi drugog propisa

Članak 93.

Ako ovim Zakonom nije određeno drugačije, na izvršenje ugovora o djelatnosti iz ove glave primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima o ugovoru o djelu.

Primjena odredbi ovoga Zakona o izvanugovornoj odgovornosti

Članak 94.

Na štetu koju zrakoplov u letu pri ispunjenju ugovora o djelatnosti iz ove glave nanese na zemlji, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona o izvanugovornoj odgovornosti.

GLAVA III.

ZAKUP ZRAKOPLOVA

Opseg i oblik ugovora o zakupu zrakoplova

Članak 95.

(1) Ugovorom o zakupu zrakoplova, prema ovom Zakonu, zakupodavac se obvezuje predati zakupniku na korištenje određeni zrakoplov, a zakupnik se obvezuje da za to plaća određenu zakupninu.

(2) Ugovor o zakupu zrakoplova pravovaljan je ako je sklopljen u pisanom obliku.

Obveze zakupodavca i posade zrakoplova

Članak 96.

(1) Zakupodavac je obvezan predati zakupniku zrakoplov u stanju da se može upotrebljavati prema ugovorenoj ili uobičajenoj namjeni.

(2) Ako je ugovorom o zakupu zrakoplova predviđeno da zakupodavac stavi na raspolaganje i posadu zrakoplova, posada je obvezna izvršavati naloge zakupnika.

Snošenje troškova korištenja zrakoplova

Članak 97.

(1) Troškove korištenja zrakoplova snosi zakupnik.

(2) Zakupnik ne snosi troškove popravka zrakoplova potrebnog za otklanjanje skrivenog nedostatka zrakoplova koji je postojao i u vrijeme kada mu je zrakoplov predan, niti snosi troškove za štetu zbog gubitka zrakoplova uslijed djelovanja više sile.

Održavanje zrakoplova tijekom trajanja ugovora

Članak 98.

Zakupnik je dužan održavati zrakoplov tijekom trajanja ugovora, a nakon proteka ugovora dužan je vratiti zrakoplov u stanju u kakvom ga je primio i u mjestu u kojem ga je primio, ali ne odgovara za redovno trošenje (habanje) zrakoplova.

Odgovornost za štetu zbog nedostatka zrakoplova

Članak 99.

Zakupodavac odgovara za štetu nastalu zbog nedostatka koji čini zrakoplov neupotreblijivim ili smanjuje njegovu upotrebljivost za ugovoreno ili uobičajeno iskorištavanje, a postojao je u vrijeme predaje zrakoplova zakupniku.

Postojanje sumnje o vrsti sklopljenog ugovora

Članak 100.

U slučaju sumnje je li sklopljen ugovor o zakupu ili ugovor o prijevozu na određeno vrijeme smatra se da je sklopljen ugovor o prijevozu na određeno vrijeme.

Zakupnina

Članak 101.

- (1) Ako nije ugovoreno drugačije, zakupnina se plaća mjesečno unaprijed, računajući od dana predaje zakupljenog zrakoplova.
- (2) Zakupnina ne pripada zakupodavcu za vrijeme dok je zakupnik bio spriječen koristiti zrakoplov krivnjom zakupodavca ili zbog skrivenog nedostatka zrakoplova ako je taj nedostatak postojao u vrijeme predaje zrakoplova zakupniku.
- (3) Zakupodavac ima pravo svojom izjavom raskinuti ugovor ako mu zakupnina nije plaćena niti u roku od 15 dana od dospeljeća, čime se ne dira u njegovo pravo na naknadu štete.
- (4) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka ugovor će ostati na snazi ako zakupnik isplati dužnu zakupninu prije nego što primi izjavu o raskidu.

Trajanje i raskid ugovora o zakupu te otkazni rok

Članak 102.

- (1) Ugovor o zakupu može se sklopiti na određeno ili neodređeno vrijeme.
- (2) Ugovor o zakupu može se produžiti ili raskinuti samo u pisanom obliku, ako ovim Zakonom nije određeno drugačije.
- (3) Ugovor o zakupu sklopljen na neodređeno vrijeme može se otkazati unaprijed u roku koji ne može biti kraći od tri mjeseca, i to samo u pisanom obliku.

Raskid ugovora o zakupu zbog nemogućnosti korištenja zrakoplova

Članak 103.

Ugovor o zakupu se raskida u slučaju uništenja zrakoplova, trajne neupotreblijivosti zrakoplova te u slučaju koji se nije mogao predvidjeti, niti spriječiti, a koji onemogućuje korištenje zrakoplova tijekom zakupa.

Odustajanje od ugovora

Članak 104.

(1) Ako traju popravci koje snosi zakupodavac ili se predviđa da će trajati duže vremena u odnosu na vrijeme trajanja ugovora ili svrhu sklapanja ugovora, zakupnik može svojom pisanom izjavom odustati od ugovora.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka zakupnik ima pravo tražiti vraćanje razmjernog iznosa plaćene zakupnine za vrijeme za koje je bio onemogućen u korištenju zrakoplova, bez obzira na to je li odustao od ugovora.

Zakašnjenje u vraćanju zrakoplova

Članak 105.

(1) Ako zakupnik ne vrati zakupodavcu zrakoplov nakon proteka vremena za vraćanje predviđenog ugovorom o zakupu, dužan je platiti razmjernu naknadu u visini dvostruke ugovorene zakupnine za prekoračeno vrijeme.

(2) Ako je zakupnik kriv za zakašnjenje u vraćanju zrakoplova, odgovara, pored iznosa iz stavka 1. ovoga članka, i za svaku štetu koju time pretrpi zakupodavac.

Nagrada za potragu i spašavanje zakupljenim zrakoplovom

Članak 106.

Nagrada za potragu i spašavanje zakupljenim zrakoplovom tijekom trajanja ugovora o zakupu pripada zakupniku.

Podzakup

Članak 107.

Zakupnik može dati zrakoplov u zakup drugome (podzakup) samo na temelju pristanka zakupodavca danog u pisanom obliku.

GLAVA IV.

ODGOVORNOST ZA ŠTETE KOJE ZRAKOPLOV U LETU NANESE NA ZEMLJI

Temelj odgovornosti

Članak 108.

(1) Operator zrakoplova (nositelj pothvata u zračnom prometu) odgovara za štetu nastalu na zemlji zbog smrti ili tjelesne ozljede trećih osoba te za štetu nanесenu stvarima koju uzrokuje zrakoplov u letu, ili osobe, ili stvari koje su ispale, ili su izbačene iz zrakoplova u letu, izuzev ako se dokaže da zrakoplov u letu, ili osobe, ili stvari koje su ispale, ili su izbačene iz zrakoplova u letu nisu bile uzrok štete.

(2) Operator zrakoplova odgovara za štetu iz stavka 1. ovoga članka koju uzrokuje osoba koja je po njegovu nalogu, ili za njegov račun, radila na obavljanju prijevoza.

(3) Odredba se stavka 1. ovoga članka odnosi i na štetu koja je uzrokovana samim prolaskom zrakoplova kroz zračni prostor ako je do štete došlo zbog nepridržavanja odgovarajućih propisa o sigurnosti zračnog prometa (npr. šteta uzrokovana zvukom i sl.).

(4) Smatra se da je zrakoplov pokretan motorom u letu, prema stavku 1. ovoga članka, od trenutka pokretanja motora u svrhu voženja, odnosno uzlijetanja pa sve do trenutka zaustavljanja zrakoplova nakon slijetanja i prestanka rada motora nakon slijetanja, odnosno voženja.

(5) Ako se radi o zrakoplovu koji se ne pokreće vlastitim pogonom (npr. jedrilica, balon i dr.) odgovornost za štetu iz stavka 1. ovoga članka traje od trenutka odvezivanja, odnosno početka uzlijetanja pa do trenutka ponovnog vezivanja nakon slijetanja, odnosno zaustavljanja nakon slijetanja.

Odgovornost za štetu koju nanese zrakoplov u zakupu

Članak 109.

Za štetu iz članka 108. stavka 1. ovoga Zakona, koju nanese zrakoplov uzet u zakup, odgovara zakupnik kao operator zrakoplova.

Oslobođenje od odgovornosti

Članak 110.

Osoba odgovorna za štetu prema odredbama članka 108. i 109. ovoga Zakona (odgovorna osoba) neće odgovarati ako dokaže:

- 1) da je šteta nastala radnjom oštećenika ili osobe koja je radila po nalogu i za račun oštećenika,
- 2) da je šteta nastala radnjom treće osobe,
- 3) da je šteta nastala od nekog uzroka koji se nalazio izvan zrakoplova, a čije se djelovanje nije moglo predvidjeti, ni izbjeći ili otkloniti.

Djelomično oslobođenje od odgovornosti

Članak 111.

(1) Ako odgovorna osoba dokaže da je nastanku štete djelomično pridonio oštećenik ili osoba koja je radila po nalogu ili za račun oštećenika, odgovornost odgovorne osobe za naknadu štete smanjuje se u razmjeru s doprinosom navedenih osoba u nastanku štete.

(2) Ako odgovorna osoba dokaže da je nastanku štete djelomično pridonijela treća osoba, ona odgovara oštećeniku solidarno s odgovornom osobom, a dužna je snositi naknadu, razmjerno težini svoje krivnje.

Protupravno iskorištavanje zrakoplova

Članak 112.

Ako je odgovornoj osobi zrakoplov oduzet na protupravan način, za štetu koja od njega potječe ne odgovara odgovorna osoba, nego onaj koji mu je oduzeo zrakoplov, ako odgovorna osoba nije kriva za oduzimanje.

Odgovornost za štetu kao posljedicu sudara ili međusobnog ometanja zrakoplova

Članak 113.

Za štetu iz članka 108. ovoga Zakona, koja nastane kao posljedica sudara ili međusobnog ometanja dvaju ili više zrakoplova, te za štetu koju zajednički nanese dva ili više zrakoplova, odgovaraju solidarno sve odgovorne osobe.

Visina naknade štete

Članak 114.

- (1) Za štetu zbog smrti ili tjelesne ozljede, odgovorna osoba odgovara do iznosa od 100 000 posebnih prava vučenja po poginulom, oštećenom, odnosno ozlijeđenom.
- (2) Odgovorna osoba odgovara za štetu koju je zrakoplov učinio stvarima na zemlji do visine vrijednosti (cijene) novog zrakoplova istog tipa, odnosno, ukoliko se takav tip zrakoplova više ne proizvodi, odgovarajućeg tipa, u vrijeme nesreće.
- (3) Ako se naknada štete iz stavka 2. ovoga članka dosuđuje u obliku rente, ukupni iznos rente ne može biti veći od iznosa navedenog u tom stavku.
- (4) Preračunavanje posebnih prava vučenja u kune obavlja se po tečaju važećem na dan isplate naknade štete od strane odgovorne osobe, a ako je u svezi s naknadom štete iz stavka 2. ovoga članka došlo do sudskog spora na dan donošenja pravomoćne presude.

Kada se odgovorna osoba nema pravo pozivati na granicu odgovornosti

Članak 115.

- (1) Na granice odgovornosti iz članka 114. ovoga Zakona odgovorna se osoba nema pravo pozivati ako se dokaže da je štetu uzrokovala namjerno ili krajnjom nepažnjom.
- (2) Odgovorna osoba ima pravo pozivati se na granicu odgovornosti ako dokaže da je osoba koja je radila po njezinu nalogu ili za njezin račun u obavljanju prijevoza nanijela štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom, radeći izvan okvira svojih obveza.
- (3) Osoba, koja se protupravno koristila zrakoplovom kojim je uzrokovana šteta, nema pravo pozivati se na granicu odgovornosti iz članka 114. ovoga Zakona.

Odgovarajuća primjena odredbi na inozemni zrakoplov

Članak 116.

Odredbe o ograničenoj odgovornosti iz ovog dijela Zakona primjenjivat će se i na inozemni zrakoplov uz uvjete uzajamnosti.

Odgovarajuća primjena odredbi na vojne, carinske te policijske i inozemne državne zrakoplove

Članak 117.

- (1) Odredbe se ove glave Zakona odnose i na vojne, carinske i policijske zrakoplove.
- (2) Na inozemni se državni zrakoplov odredbe ovoga Zakona primjenjuju uz uvjete uzajamnosti.

GLAVA V.

UGOVOR O OSIGURANJU U ZRAČNOM PROMETU

Članak 118.

(Brisan.)

Članak 119.

(Brisan.)

Članak 120.

(Brisan.)

Članak 121.

(Brisan.)

Članak 122.

(Brisan.)

Članak 123.

(Brisan.)

Članak 124.

(Brisan.)

Članak 125.

(Brisan.)

Odgovarajuća primjena drugih propisa

Članak 126.

Ako ovim Zakonom nije određeno drugačije, na ugovore o osiguranju u zračnom se prometu na odgovarajući način primjenjuju odredbe o ugovorima o plovidbenom osiguranju iz Pomorskog zakonika, osim posebnih odredaba o osiguranju brodova.

GLAVA VI.

ZASTARA TRAŽBINE

Zastara i započinjanje zastare

Članak 127.

(1) Tražbina iz ugovora o prijevozu te regresne tražbine u svezi s tim ugovorom zastarijevaju za dvije godine.

(2) Tražbine iz ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti u zračnom prometu, tražbine iz ugovora o zakupu zrakoplova i tražbine za naknadu štete kod odgovornosti iz članka 108. ovoga Zakona te regresne tražbine u svezi s navedenom tražbinom zastarijevaju za jednu godinu.

(3) Tražbine iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za pet godina.

(4) Zastarijevanje počinje teći:

1) kod ugovora o prijevozu putnika:

- u slučaju smrti, tjelesne ozljede putnika ili zakašnjenja u prijevozu - od dana kada je zrakoplov stigao ili trebao stići u mjesto odredišta,

- u slučaju smrti koja je nastupila nakon iskrcavanja putnika iz zrakoplova kao posljedica ozljede nastale tijekom prijevoza od dana smrti, ali tužba mora biti podnesena najkasnije u roku od 3 godine od dana kada je zrakoplov stigao ili trebao stići u mjesto odredišta,

2) kod prijevoza ručne prtljage - od dana kada je zrakoplov stigao ili trebao stići u mjesto odredišta,

3) kod prijevoza predane prtljage i stvari:

- u slučaju gubitka ili oštećenja - od dana kada su predane, odnosno trebale biti predane, u mjestu odredišta,

- u slučaju zakašnjenja u prijevozu - od dana kada su predane u mjestu odredišta,

- u slučaju ostalih tražbina - od dana kada je tražbinu trebalo ispuniti,

- 4) kod ugovora o prihvatu i otpremi putnika, prtljage i stvari - od dana određenog u točkama 1. do 3. ovoga stavka,
- 5) kod ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti u zračnom prometu i kod ugovora o zakupu zrakoplova - od dana dospelosti tražbine,
- 6) kod odgovornosti iz članka 108. ovoga Zakona - od dana kada je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je nanijela štetu, a najkasnije u roku od tri godine od dana kada je nastala šteta,
- 7) kod regresnih zahtjeva - od dana kada je nastala obveza isplate tražbine na temelju sudske odluke ili na temelju svakog drugog akta kojim se osniva pravo na regres,
- 8) kod ugovora o osiguranju:
 - za tražbine naknade štete nanesene trećim osobama - od dana kada osiguranik dobije zahtjev treće osobe za naknadu štete,
 - za ostale tražbine - prvog dana nakon protoka kalendarske godine u kojoj je nastala tražbina.

DIO TREĆI

STVARNOPRAVNI ODNOSI U POGLEDU ZRAKOPLOVA

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

Svojstvo zrakoplova

Članak 128.

Zrakoplov je pokretna stvar.

Stvarna prava na zrakoplovu

Članak 129.

- (1) Na zrakoplovu može postojati pravo vlasništva i druga stvarna prava.
- (2) Na sve stvarnopravne odnose glede zrakoplova koji nisu uređeni ovim Zakonom na odgovarajući se način primjenjuju opći propisi o stvarnom pravu.

Oblik pravnog posla

Članak 130.

- (1) Kada se vlasništvo i druga stvarna prava na zrakoplovu stječu na temelju pravnog posla, za valjanost pravnog posla potreban je pisani oblik.
- (2) Pravni posao koji nije sklopljen u pisanom obliku nema pravni učinak.
- (3) Odredba se stavka 1. ovoga članka ne odnosi na slučaj prijelaza prava vlasništva zrakoplova na osiguratelja na temelju odredaba o osiguranju u zračnom prometu.

Pravni temelji stjecanja vlasništva na zrakoplovu

Članak 131.

Vlasništvo na zrakoplovu stječe se na temelju pravnog posla, odluke suda, odnosno druge nadležne vlasti, nasljeđivanjem i na temelju zakona.

Stjecanje vlasništva na zrakoplovu na temelju pravnog posla

Članak 132.

Vlasništvo na zrakoplovu koje se stječe na temelju pravnog posla stjecatelj stječe upisom toga prava u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

Djelovanje povjerenja u potpunost podataka u Hrvatski registar civilnih zrakoplova

Članak 133.

(1) Stjecatelj koji je, postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, u dobroj vjeri stekao pravo vlasništva zrakoplova na temelju pravnog posla stekao je to pravo kao da na zrakoplovu ne postoje tuđa prava, tereti ni ograničenja koja u tom trenutku nisu bila upisana niti je iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova bilo vidljivo da je zatražen njihov upis.

(2) Stjecatelj, koji je, makar i postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova stjecao u dobroj vjeri ne uživa zaštitu povjerenja u potpunost iz stavka 1. ovoga članka glede onih prava, tereta i ograničenja koji postoje na temelju zakona, a ne upisuju se u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

Stjecanje vlasništva na zrakoplovu odlukom suda ili drugoga nadležnog tijela

Članak 134.

(1) Tko stekne pravo vlasništva na zrakoplovu odlukom suda ili drugoga nadležnog tijela, ovlašten je ishoditi upis stečenog prava vlasništva u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(2) Vlasništvo na zrakoplovu stečeno odlukom suda ili drugoga nadležnog tijela ne može se suprotstaviti pravu onoga koji je postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, u dobroj vjeri upisao svoje pravo na zrakoplovu dok još pravo koje je bilo stečeno odlukom suda ili drugoga nadležnog tijela nije bilo upisano.

Stjecanje prava vlasništva na zrakoplovu nasljeđivanjem

Članak 135.

(1) Nasljednik stječe vlasništvo naslijeđenog zrakoplova u času otvaranja nasljedstva, ako zakonom nije drugačije određeno.

(2) Nasljednik je ovlašten ishoditi upis svoga prava vlasništva na zrakoplovu u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(3) Stjecanjem prava vlasništva nasljeđivanjem ne prestaju stvarna prava koja su drugim osobama pripadala na odnosnom zrakoplovu osim onih za koja je to određeno zakonom.

(4) Što je određeno za nasljeđivanje vrijedi na odgovarajući način i za svako sveopće sljedništvo (univerzalna sukcesija).

Stjecanje na temelju zakona

Članak 136.

(1) Tko stekne pravo vlasništva zrakoplova na temelju zakona ovlašten je ishoditi upis stečenog prava vlasništva u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(2) Vlasništvo zrakoplova stečeno na temelju zakona ne može se suprotstaviti pravu onoga koji je postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, u dobroj vjeri upisao svoje pravo na zrakoplovu, dok još pravo koje je bilo stečeno na temelju zakona nije bilo upisano.

Stjecanje hrvatske državne pripadnosti

Članak 137.

Hrvatsku državnu pripadnost zrakoplov stječe u trenutku upisa tog zrakoplova u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

Primjena drugih propisa

Članak 138.

Upis prava na zrakoplovu u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, sadržaj i način vođenja Registra te postupak tijela državne uprave nadležnog za upisivanje, obavlja se na temelju odredaba Zakona o zračnom prometu te podzakonskih propisa donijetih na temelju toga Zakona.

Red prvenstva upisa

Članak 139.

- (1) Pravni učinak upisa u Hrvatski registar civilnih zrakoplova ovisi o redu prvenstva upisa.
- (2) Za red prvenstva upisa mjerodavan je trenutak kada je prijedlog upisa stigao tijelu državne uprave nadležnom za vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.

GLAVA II.

ZALOŽNO PRAVO NA ZRAKOPLOVU

Založno pravo

Članak 140.

- (1) Založno pravo na zrakoplovu je ograničeno stvarno pravo na zrakoplovu koje ovlašćuje svog nositelja (založnog vjerovnika) da određenu tražbinu, ne bude li mu ispunjena pri dospijeću, namiri iz vrijednosti toga zrakoplova, ma čiji on bio, a njegov svagdašnji vlasnik (založni dužnik) dužan je to trpjeti.
- (2) Što je određeno za založno pravo primjenjivat će se na odgovarajući način i na prijenos vlasništva radi osiguranja, kao i na svako drugo osiguravanje namirenja tražbine zrakoplovom dužnika ili treće osobe, ako zakonom nije određeno što drugo.
- (3) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, kada zrakoplov pretrpi takva oštećenja ili je njegovo stanje takvo da založno pravo ne daje dovoljno jamstva za namirenje tražbine, svaki založni vjerovnik čije je založno pravo upisano u Hrvatski registar civilnih zrakoplova može zahtijevati namirenje tražbine i prije njezinog dospijeća, ako mu dužnik za nastalu razliku ne daje i drugo primjereno osiguranje.

Trajno povlačenje iz prometa zrakoplova opterećenog založnim pravom

Članak 141.

- (1) Zrakoplov opterećen založnim pravom založni dužnik nema pravo trajno povući iz zračnog prometa bez prethodnog pisanog pristanka svih založnih vjerovnika čija su založna prava upisana u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.
- (2) Ako svi založni vjerovnici nisu dali pristanak iz stavka 1. ovoga članka, založni dužnik ima pravo zahtijevati od suda da se zrakoplov proda na javnoj prodaji.

Prostiranje založnog prava na pripadak i akcesorije

Članak 142.

- (1) Založno pravo na zrakoplovu tereti pripadak zrakoplova, prevozninu koju duguje naručitelj prijevoza, naknadu za druge komercijalne usluge zrakoplovom koju duguje naručitelj te usluge i zakupninu.
- (2) Založnim pravom na zrakoplovu osigurava se namirenje iz zrakoplova određenih novčanih tražbina, trogodišnjih ugovornih ili zakonskih kamata, dospjelih do pokretanja ovršnog postupka, kamata, dospjelih u toku tog postupka, te troškova upisa založnog prava, parničnog i ovršnog postupka.

Prostiranje založnog prava na naknadu iz osiguranja

Članak 143.

- (1) Založno pravo na zrakoplovu tereti i naknadu koja iz osiguranja zrakoplova pripada vlasniku.
- (2) Založno pravo na naknadi iz osiguranja prestaje ako osiguratelj isplati naknadu prije nego što ga založni vjerovnik obavijesti o postojanju založnog prava na zrakoplovu.
- (3) Ako je osiguratelj bio obaviješten o založnom pravu na naknadi iz osiguranja, ne smije ju isplatiti osiguraniku bez pristanka založnog vjerovnika.

Založno pravo upisano u korist strane osobe

Članak 144.

Ako je na zrakoplovu upisano založno pravo u korist stranog državljanina ili strane pravne osobe, za tražbinu u stranoj valuti, te osobe imaju pravo slobodno raspolagati sredstvima dobivenim namirenjem iz vrijednosti zrakoplova, odnosno namirenjem iz sredstava dobivenih iskorištavanjem zrakoplova na temelju odredbe članka 148. stavka 2. ovoga Zakona.

Osnivanje založnog prava na zrakoplovu

Članak 145.

Založno pravo na zrakoplovu kao zalogu osniva se na temelju pravnog posla osobe čiji je zalog (dobrovoljno založno pravo), sudske odluke (sudsko založno pravo) ili zakona (zakonsko založno pravo).

1. Dobrovoljno založno pravo (hipoteka)

Stjecanje hipoteke

Članak 146.

- (1) Dobrovoljno založno pravo (hipoteku) vjerovnik stječe upisom te hipoteke u Hrvatski registar civilnih zrakoplova kao tereta na hipotekom opterećenom zrakoplovu.
- (2) Ako nisu ispunjene sve pretpostavke koje zahtijevaju posebni propisi za upis, a zatražen je upis hipoteke na zrakoplovu, hipoteka će se upisati kao predbilježba hipoteke pod uvjetom naknadnog opravdanja tog upisa, ako su ispunjene one pretpostavke pod kojima ta posebna pravila dopuštaju predbilježbu.

Izvođenje iz vlasništva zaloga

Članak 147.

(1) Na temelju pravnog posla kojemu je cilj osnivanje založnog prava na zrakoplovu radi osiguranja namirenja određene tražbine iz vrijednosti tog zrakoplova osniva se hipoteka njezinim izvođenjem iz vlasništva zrakoplova.

(2) Kada je zrakoplov, koji se zalaže, u vlasništvu više suvlasnika ili zajedničkih vlasnika, samo svi oni suglasno mogu odrediti davanje u zalog tog zrakoplova, no svatko čiji je idealni dio zrakoplova ima pravo svoj dio dati u zalog ne tražeći suglasnost ostalih.

Obveze iz ugovora o hipoteci na zrakoplovu i njegov oblik

Članak 148.

(1) Ugovorom o hipoteci na zrakoplovu obvezuje se dužnik ili netko treći (zalagodavac) da će radi osnivanja hipoteke koja će osiguravati određenu vjerovnikovu tražbinu, dopustiti vjerovniku da svoju hipoteku upiše u Hrvatski registar civilnih zrakoplova kao teret založenog zrakoplova. Ujedno se obvezuje druga strana da će, čim njegova tražbina prestane, učiniti što je potrebno da bi se hipoteka izbrisala iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.

(2) Ugovor o hipoteci na zrakoplovu može sadržavati i ovlaštenje hipotekarnog vjerovnika da, ako dug ne bude isplaćen, namiri svoju dospjelu nepodmirenu tražbinu iskorištavanjem zrakoplova te ovlaštenje hipotekarnog vjerovnika da ovo pravo upiše kao teret na dužnikovu zrakoplovu u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova.

(3) Da bi ugovor o hipoteci mogao biti valjan, mora biti u pisanom obliku.

Naknada štete koju zrakoplov u letu nanese na zemlji u slučaju prisilne prodaje zrakoplova

Članak 149.

U slučaju prisilne prodaje zrakoplova, tražbine za naknadu štete zbog smrti ili tjelesne ozljede osoba na zemlji (članak 108.) namirit će se prije zahtjeva hipotekarnih vjerovnika ali najviše do 20% postignute prodajne cijene zrakoplova.

Dobrovoljno sudsko založno pravo

Članak 150.

(1) Sudsko založno pravo na zrakoplovu stječe se dobrovoljno na temelju založnog ugovora koji, u obliku sudskog zapisnika o sporazumu stranaka da založnim pravom osiguraju određenu tražbinu, one sklope pred sudom u postupku osiguranja novčane tražbine.

(2) Zakonske odredbe koje uređuju sudski postupak osiguranja novčanih tražbina određuju postupak oblikovanja založnog ugovora u sudski zapisnik o sporazumu stranaka o osiguranju tražbine zrakoplovom kao zalogom i njegove pravne učinke.

(3) Stjecatelj prava iz stavka 1. ovoga članka ovlašten je ishoditi upis toga prava u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(4) Založno pravo iz stavka 1. ovoga članka ne može se suprotstaviti pravu onoga koji je, postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova u dobroj vjeri upisao svoje pravo na zrakoplovu dok još pravo iz stavka 1. ovoga članka nije bilo upisano.

Simultana hipoteka

Članak 151.

(1) Hipoteka se može upisati za istu tražbinu nerazdijeljeno na dva ili više zrakoplova (simultana hipoteka).

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka vjerovnik je ovlašten tražiti namirenje cijele tražbine iz svakoga pojedinog zrakoplova opterećenog hipotekom.

Upis hipoteke upisane u inozemni registar zrakoplova

Članak 152.

(1) Hipoteka, koja je bila upisana u inozemni registar zrakoplova na zrakoplovu koji naknadno stekne hrvatsku državnu pripadnost, upisat će se u Hrvatski registar civilnih zrakoplova kao predbilježba hipoteke ako je navedena u ispravi o brisanju zrakoplova iz inozemnog registra, s tim da će joj se priznati red prvenstva prema trenutku koji je bio mjerodavan za utvrđivanje njezina reda prvenstva u inozemnom registru.

(2) Vjerovnik hipoteke iz stavka 1. ovoga članka dužan je opravdati predbilježbu u roku od 60 dana od dana upisa predbilježbe.

2. Sudsko založno pravo

Prisilno sudsko založno pravo

Članak 153.

(1) Prisilno sudsko založno pravostječe se na temelju odluke suda donesene u postupku prisilnog osiguranja tražbine. Zakonske odredbe koje uređuju sudski postupak osiguranja novčanih tražbina određuju pretpostavke pod kojima sud može odlučiti da se osnuje prisilno založno pravo.

(2) Stjecatelj prava iz stavka 1. ovoga članka ovlašten je ishoditi upis toga prava u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(3) Založno pravo iz stavka 1. ovoga članka ne može se suprotstaviti pravu onoga koji je postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova u dobroj vjeri upisao svoje pravo na zrakoplovu dok još pravo iz stavka 1. ovoga članka nije bilo upisano.

Naknada štete koju zrakoplov u letu nanese na zemlji u slučaju prisilne prodaje zrakoplova

Članak 154.

U slučaju prisilne prodaje zrakoplova, tražbine za naknadu štete zbog smrti ili tjelesneozljede osoba na zemlji (članak 108. ovoga Zakona) namirit će se prije zahtjeva založnih vjerovnika, ali najviše do 20% postignute prodajne cijene zrakoplova.

Upis sudskoga založnog prava koje je bilo upisano u inozemni registar zrakoplova

Članak 155.

(1) Sudsko založno pravo koje je bilo upisano u inozemni registar zrakoplova na zrakoplovu koji naknadno stekne hrvatsku državnu pripadnost upisat će se u Hrvatski registar civilnih zrakoplova kao predbilježba sudskoga založnog prava ako je navedeno u ispravi o brisanju zrakoplova iz inozemnog registra, s tim da će mu se priznati red prvenstva prema trenutku koji je bio mjerodavan za utvrđivanje njegovog reda prvenstva u inozemnom registru.

(2) Vjerovnik založnog prava iz stavka 1. ovoga članka dužan je opravdati predbilježbu u roku od 30 dana od dana upisa predbilježbe.

Simultano sudsko založno pravo

Članak 156.

(1) Sudsko se založno pravo može upisati za istu tražbinu nerazdijeljeno na dva ili više zrakoplova (simultano založno pravo).

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka vjerovnik je ovlašten tražiti namirenje cijele tražbine iz svakoga pojedinog zrakoplova opterećenog založnim pravom.

3. Zakonsko založno pravo

Postojanje zakonskoga založnog prava

Članak 157.

Zakonsko založno pravo na zrakoplovu postoji:

1) za sudske troškove učinjene u zajedničkom interesu svih ovrhovoditelja ili predlagatelja osiguranja tijekom postupka ovrhe ili osiguranja radi čuvanja zrakoplova ili provođenja prisilne prodaje,

2) za tražbine koje se odnose na plaćanje troškova i nagrade koje se duguju za traganje za zrakoplovom ili njegovo spašavanje,

3) za tražbine osobe koja je imala izvanredne troškove nužne za očuvanje zrakoplova.

Upis zakonskoga založnog prava

Članak 158.

(1) Tko na zrakoplovu stekne zakonsko založno pravo, ovlašten je ishoditi upis stečenoga prava u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova.

(2) Zakonsko se založno pravo na zrakoplovu ne može suprotstaviti pravu onoga koji je, postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, u dobroj vjeri upisao svoje pravo na zrakoplovu dok još zakonsko založno pravo nije bilo upisano.

Namirenje tražbina osiguranih zakonskim založnim pravom

Članak 159.

Tražbine osigurane zakonskim založnim pravom namiruju se prije svih ostalih prava.

Prvenstvo namirenja tražbina

Članak 160.

(1) Tražbine osigurane zakonskim založnim pravom namiruju se redom kako su navedene po točkama članka 157. ovoga Zakona.

(2) Kod tražbina koje su u članku 157. navedene u istoj točki, kasnije nastala tražbina ima prednost pred ranijom, a u slučaju sumnje smatra se da su nastale istodobno, dok se ne dokaže suprotno.

(3) Ako su tražbine iz članka 157. ovoga Zakona navedene u istoj točki nastale istodobno, a ne mogu se u potpunosti namiriti, namirit će se razmjerno.

Prisilna prodaja zrakoplova

Članak 161.

U slučaju prisilne prodaje zrakoplova, tražbine za naknadu štete zbog smrti ili tjelesne ozljede osoba na zemlji (članak 108. ovoga Zakona) namiruju se nakon tražbina iz članka 157. ovoga Zakona.

Prestanak zakonskoga založnog prava

Članak 162.

(1) Zakonsko založno pravo na zrakoplovu prestaje:

1) prestankom tražbine osigurane zakonskim založnim pravom uključujući sve sporedne tražbine kamata i troškova,

2) protekom roka od godinu dana od dana nastanka,

3) prisilnom prodajom u ovršnom ili stečajnom postupku,

4) dobrovoljnom prodajom uz uvjet:

- da je prijenos prava vlasništva upisan u Hrvatski registar civilnih zrakoplova i da je taj upis objavljen u "Narodnim novinama" - službenom listu Republike Hrvatske te na oglasnoj ploči trgovačkog suda na čijem se području vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova u koji je zrakoplov upisan,

- da vjerovnik koji ima zakonsko založno pravo u roku od 90 dana od dana objave oglasa o upisu prijenosa, ali prije proteka roka od godinu dana od dana nastanka zakonskoga založnog prava, ne pokrene sudski postupak za namirenje te tražbine.

(2) Zakonsko založno pravo na zrakoplovu koje nije upisano u Hrvatski registar civilnih zrakoplova ne prestaje brisanjem zrakoplova iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.

Kada zakonsko založno pravo ne prestaje

Članak 163.

Zakonsko založno pravo ne prestaje protekom roka od godinu dana od dana nastanka ako se prije proteka tog roka:

1) tražbina zabilježi u Hrvatski registar civilnih zrakoplova u koji je zrakoplov upisan,

2) stranke sporazumiju o visini tražbine i upišu zakonsko založno pravo u Hrvatski registar civilnih zrakoplova,

3) pred trgovačkim sudom povede postupak za priznanje te tražbine, u kojem slučaju sud utvrđuje postoje li opravdani razlozi za prekidanje ili odgodu roka.

Računanje roka

Članak 164.

Rok iz članka 162. stavka 1. točke 2. ovoga Zakona računa se, kod zakonskoga založnog prava za tražbinu za troškove i nagrade traganja i spašavanja - od dana kada su te radnje završene, a kod založnog prava za sve ostale tražbine iz članka 157. - od dana njihova dospijeca.

Prekid roka

Članak 165.

(1) Rok iz članka 162. članka 1. točke 2. ovoga Zakona prekida se podnošenjem tužbe za ostvarivanje tražbine, uz uvjet da se zrakoplov zaustavi ili da se upiše zabilježba podnesene tužbe u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(2) Kad presuda na temelju podnesene tužbe koja je bila predmetom zabilježbe postane ovršna, zakonsko založno pravo prestaje u roku od 60 dana od ovršnosti presude ako vjerovnik u tom roku ne zatraži prisilnu prodaju ili zaustavljanje zrakoplova, odnosno ne upiše zakonsko založno pravo u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

Protupravno oduzimanje zrakoplova

Članak 166.

Odredbe ovoga Zakona o zakonskom založnom pravu na zrakoplovu primjenjuju se i kada zrakoplov iskorištava osoba koja nije vlasnik zrakoplova, osim ako je zrakoplov vlasniku oduzet protupravnom radnjom, a založni je vjerovnik znao ili morao znati da zrakoplov iskorištava osoba koja je zrakoplov oduzela protupravnom radnjom.

DIO ČETVRTI

POSTUPAK OVRHE I OSIGURANJA NA ZRAKOPLOVU I TERETU U ZRAKOPLOVU

Kad se može dopustiti ovrha i osiguranje na zrakoplovu

Članak 167.

- (1) Ovrha sudske odluke koja glasi na ispunjenje obveze te osiguranje tražbine na zrakoplovu može se provoditi ako se zrakoplov nalazi na teritoriju Republike Hrvatske.
- (2) Ovrha i osiguranje može se dopustiti i na zrakoplovu koji se ne nalazi na teritoriju Republike Hrvatske ako je upisan u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

Izuzee od ovrhe ili osiguranja

Članak 168.

- (1) Ne mogu biti predmetom ovrhe ili osiguranja:
 - 1) vojni, carinski i policijski zrakoplovi, te zrakoplovi koji se upotrebljavaju za pružanje zdravstvenih usluga u zračnom prometu ili protupožarni zrakoplovi,
 - 2) inozemni zrakoplov koji u skladu s valjanim propisima prelijeće preko teritorija Republike Hrvatske ili sleti na aerodrom na teritoriju Republike Hrvatske zbog više sile ili radi sigurnosti zračnog prometa (zrakoplov u nuždi), dok traje viša sila ili razlozi sigurnosti prometa, te kada sleti po naredbi nadležnog tijela.
- (2) Zrakoplov iz točke 2. stavka 1. ovoga članka može biti predmetom ovrhe ili osiguranja ako se postupak provodi radi ovrhe ili osiguranja tražbine koja je nastala tijekom preleta ili zadržavanja zrakoplova na teritoriju Republike Hrvatske.

Zaštita djelatnosti pravnih osoba

Članak 169.

- (1) Ovrha se na zrakoplovu ne može provesti radi ostvarenja novčane tražbine ako je zrakoplov nužan za obavljanje zrakoplovne djelatnosti ovršenika.
- (2) Zrakoplov može biti predmet ovrhe neovisno o odredbi stavka 1. ovoga članka ako se na tržištu može zakupiti odgovarajući zrakoplov.
- (3) Ako je ovrhovoditelj na temelju pravnog posla s ovršenikom vlasnikom zrakoplova stekao na zrakoplovu založno ili slično pravo (pravo namirenja, fiducijarno vlasništvo, pravo pridržaja, itd.) radi osiguranja tražbine čije prisilno ostvarenje na tom predmetu traži, ovršenik se ne može protiviti takvoj ovrsi pozivajući se na odredbu stavka 1. ovoga članka.
- (4) Ovršenik vlasnik zrakoplova ne može se protiviti ovrsi na zrakoplovu pozivajući se na odredbu stavka 1. ovoga članka ako je zrakoplov stekao od ovrhovoditelja ili njegovoga pravnog prednika koji pokretanjem postupka traži ostvarenje svoje tražbine u svezi s tim stjecanjem.
- (5) Ovršenik se ne može protiviti ovrsi prodajom zrakoplova ako se ovrha traži radi namirenja tražbina koje proizlaze:

- 1) iz štete nastale na zemlji zbog smrti ili tjelesne ozljede osoba koje je uzrokovao zrakoplov u letu na kojemu se provodi ovrha ili koje su pretrpjele osobe na zrakoplovu zbog iskorištavanja tog zrakoplova,
- 2) iz traganja i spašavanja, davanja pomoći ili čuvanja zrakoplova,
- 3) iz ugovora o prijevozu ili drugog ugovora o iskorištavanju zrakoplova koji je predmet ovrhe,
- 4) iz opskrbe, popravka i opreme zrakoplova koji je predmet ovrhe.

Privremena mjera zaustavljanja i čuvanja zrakoplova

Članak 170.

- (1) Privremena se mjera zaustavljanja i čuvanja zrakoplova ne može dopustiti tijekom obavljanja linijskoga zračnog prometa niti tijekom obavljanja prijevoza u povremenom zračnom prometu, ako je zrakoplov neposredno pred uzlijetanjem ili nastavlja prije započeti prijevoz.
- (2) Iznimno se, zaustavljanje i čuvanje zrakoplova iz stavka 1. ovoga članka može dopustiti ako se postupak provodi radi ostvarenja tražbine nastale u svezi s tim zrakoplovom.
- (3) Odredbe ovoga članka primijenit će se i na inozemni zrakoplov uz uvjete uzajamnosti.

Oslobodenje od zaustavljanja ili čuvanja zrakoplova

Članak 171.

- (1) Ako se privremena mjera određuje radi osiguranja novčanih tražbina, zrakoplov će se osloboditi zaustavljanja ili čuvanja ako bude dano osiguranje u visini iznosa tražbine za koju se traži zaustavljanje uz uvjet da je to osiguranje raspoloživo i prenosivo u korist predlagatelja osiguranja.
- (2) Ako se radi o tražbinama za koje protivnik osiguranja može ograničiti svoju odgovornost, visina osiguranja iz stavka 1. ovoga članka ne mora biti veća od iznosa ograničene odgovornosti.
- (3) Kada jedan od domaćih sudova na temelju odredbe stavka 1. ovoga članka oslobodi zrakoplov zaustavljanja, nijedan drugi domaći sud ne može dopustiti zaustavljanje toga ili bilo kojega drugog zrakoplova za istu tražbinu i za istog predlagatelja osiguranja, uz uvjet da je dano osiguranje još raspoloživo i prenosivo u korist predlagatelja osiguranja.

Sudbena nadležnost za odlučivanje o ovrsi na zrakoplovu i teretu u zrakoplovu

Članak 172.

- (1) Za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu na zrakoplovu isključivo je nadležan trgovački sud na čijem se području vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova u koji je zrakoplov upisan, koji provedbu ovrhe može povjeriti općinskom sudu na čijem se području zrakoplov nalazi u vrijeme provedbe ovrhe.
- (2) Za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu na teretu u zrakoplovu nadležan je trgovački sud na čijem se području nalazi zrakoplov u vrijeme odlučivanja o ovrsi, s time da taj sud provedbu ovrhe može povjeriti općinskom sudu na čijem se području nalazi teret u vrijeme provedbe ovrhe.
- (3) O prijedlogu za ovrhu na inozemnom zrakoplovu odlučuje i ovrhu provodi trgovački sud na čijem se području nalazi predmet ovrhe u vrijeme podnošenja prijedloga za ovrhu, s time da taj sud provedbu ovrhe može povjeriti općinskom sudu na čijem se području nalazi zrakoplov u vrijeme provedbe ovrhe.

Sudbena nadležnost za mjere osiguranja na zrakoplovu i teretu u zrakoplovu i potraživanja u svezi s prijevozom putnika i prtljage

Članak 173.

- (1) Za odlučivanje o prijedlogu za osiguranje na zrakoplovu nadležan je trgovački sud na čijem se području vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova u kojem je zrakoplov upisan, osim ako se radi o osiguranju tražbine u svezi s prijevozom putnika. Trgovački sud može provedbu osiguranja povjeriti općinskom sudu na čijem se području zrakoplov nalazi u vrijeme provedbe osiguranja.
- (2) Za odlučivanje o prijedlogu za određivanje privremenih mjera osiguranja na zrakoplovu, pored trgovačkog suda iz stavka 1. ovoga članka, nadležan je i trgovački sud koji vodi parnicu u svezi s kojom se traži određivanje privremene mjere te trgovački sud na čijem se području zrakoplov nalazi u vrijeme podnošenja prijedloga za određivanje privremenih mjera, osim ako se radi o osiguranju tražbine u svezi s prijevozom putnika. Trgovački sud može povjeriti provedbu privremenih mjera općinskom sudu na čijem se području nalazi zrakoplov u vrijeme odlučivanja o prijedlogu.
- (3) Za odlučivanje o prijedlogu za osiguranje na teretu u zrakoplovu nadležan je i trgovački sud na čijem se području zrakoplov nalazi u vrijeme odlučivanja, pored trgovačkog suda pred kojim se vodi parnica u vezi s kojom se traži određivanje privremene mjere, s time da taj sud može provedbu osiguranja povjeriti općinskom sudu na čijem se području nalazi zrakoplov u vrijeme provedbe osiguranja.
- (4) Ako se radi o osiguranju tražbine u svezi s prijevozom putnika i prtljage za odlučivanje o prijedlogu za osiguranje u svezi s ovim tražbinama nadležan je pored općinskog suda na čijem se području vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova u koji je zrakoplov upisan, i općinski sud pred kojim se vodi parnica u svezi s kojom se traži određivanje privremene mjere te općinski sud na čijem se području nalazi zrakoplov u vrijeme podnošenja prijedloga za osiguranje, odnosno u vrijeme odlučivanja o prijedlogu.

Nadležno tijelo kojem se dostavljaju određeni prijedlozi

Članak 174.

- (1) Prijedlog za prisilnu prodaju zrakoplova koji je upisan u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, prijedlog za osnivanje prisilnoga založnog prava, ili za predbilježbu prisilnoga založnog prava na zrakoplovu uknjiženom na njemu, podnosi se nadležnom tijelu državne uprave koje vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova koje je obvezno obaviti zabilježbu ovrhe, odnosno osiguranja u teretnom listu registra.
- (2) Tijelo iz stavka 1. ovoga članka hitno će dostaviti prijedloge nadležnom trgovačkom sudu.
- (3) Vrijeme predaje prijedloga nadležnom tijelu državne uprave koje vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova smatra se vremenom predaje prijedloga nadležnom sudu.

Odgovarajuća primjena drugih propisa

Članak 175.

Ako ovim Zakonom nije utvrđeno drugačije, na postupak ovrhe i osiguranja na zrakoplovu i teretu u zrakoplovu u zračnom prometu na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članaka 867. do 988. Pomorskog zakonika o postupku ovrhe i osiguranja na brodu i teretu na brodu.

DIO PETI

O MJERODAVNOM PRAVU

Primjena odredbi ovoga Zakona na odnose koji nastaju u međunarodnom zračnom prometu

Članak 176.

(1) Odredbe ovoga Zakona o ugovorima o prijevozu putnika, prtljage, stvari, poštanskih pošiljaka te obavljanju komercijalnih djelatnosti koje nisu prijevoz osoba ili stvari primjenjuju se i na odnose koji nastaju u međunarodnom zračnom prometu ako međunarodnim ugovorom nije utvrđeno drugačije.

(2) Ugovori iz stavka 1. ovoga članka ne smiju biti u suprotnosti s odredbama uredbi i Montrealske konvencije.

Članak 177.

(Brisan.)

Članak 178.

(Brisan.)

*Određivanje mjerodavnog prava kod ugovora
o osiguranju*

Članak 179.

(1) Na ugovor o osiguranju u zračnom prometu i odnose koji iz njega proizlaze primjenjuje se pravo sjedišta osiguratelja uz uvjet:

1) da stranke nisu izričito odredile pravo koje se mora primijeniti na ugovor, a njihova se namjera o primjeni određenog prava ne može utvrditi niti iz okolnosti slučaja,

2) da se pravo čiju su primjenu stranke odredile ne može primijeniti na dio tog ugovora ili na neki odnos iz tog ugovora - ili samo na taj dio ugovora, odnosno na pravni odnos iz tog ugovora.

(2) Iznimno od odredaba stavka 1. ovoga članka, na odnose iz ugovora o osiguranju u zračnom prometu primjenjuje se hrvatsko pravo ako su sve zainteresirane osobe u tom ugovoru državljani Republike Hrvatske s prebivalištem u Republici Hrvatskoj ili pravne osobe s hrvatskom državnom pripadnošću sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, a riječ je o osiguranim predmetima koji su izloženi pokrivenim rizicima isključivo na teritoriju Republike Hrvatske.

Određivanje mjerodavnog prava po kojemu se prosuđuje oblik ugovora

Članak 180.

Ugovor i svaka druga pravna radnja izvršena u ispunjenju ugovora valjani su u pogledu oblika ako je sklopljen, odnosno ispunjen, u obliku koji je propisan pravom mjesta države u kojoj je sklopljen ugovor, odnosno obavljena radnja ili pravom prema kojemu se ocjenjuju glavna prava i glavne obveze iz ugovora.

Određivanje mjerodavnog prava za prosuđivanje stvarnih prava na zrakoplovu

Članak 181.

U pogledu prava vlasništva i drugih stvarnih prava na zrakoplovu primjenjuje se pravo države u kojoj je zrakoplov registriran.

Određivanje mjerodavnog prava po kojem se prosuđuje odgovornost za štetu koju zrakoplov u letu nanese na zemlji

Članak 182.

Na odgovornost za štetu iz članka 108. ovoga Zakona primjenjuje se zakon države na čijem je teritoriju nanesena šteta.

Primjena drugih načela ako ovim Zakonom mjerodavno pravo nije utvrđeno

Članak 183.

Ako u ovom Zakonu nema odredbe o pravu mjerodavnom za neki odnos primjenjuju se načela pravnog poretka Republike Hrvatske i opće prihvaćena načela međunarodnoga privatnog prava.

Kada se ne primjenjuje inozemno pravo

Članak 184.

(1) Odredbe inozemnog prava ne primjenjuju se ako bi se učinak primjene očito protivio javnom poretku Republike Hrvatske.

(2) Inozemno pravo koje bi bilo mjerodavno prema odredbama ovoga Zakona ne primjenjuje se ako je mjerodavnost postignuta radi zaobilaženja odredaba prava Republike Hrvatske.

PREKRŠAJNE ODREDBE

Prekršaji prijevoznika ili drugih pravnih, odgovornih i fizičkih osoba

Članak 184.a

(1) Novčanom kaznom od 20.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj prijevoznik ili druga pravna osoba:

1) ako uskrati propisana prava i pomoć putnicima u slučaju kašnjenja leta, uskraćivanja ukrcaja ili otkazivanja leta (članak 4. stavak 3., članak 5. stavak 1. točke a, b i c, članak 6. stavak 1., članak 7. stavak 1., članak 8. stavci 1. i 2., članak 9. stavci 1., 2. i 3., članak 10. stavak 2., članak 11. stavci 1. i 2., članak 14. stavci 1., 2. i 3. Uredbe (EZ) 261/2004 Europskoga parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju zajedničkih pravila u vezi s nadoknadom i pomoći putnicima u slučaju uskraćivanja ukrcaja i otkazivanja ili dugih kašnjenja letova),

2) ako najkasnije 15 dana od dana utvrđivanja identiteta fizičke osobe s pravom na naknadu štete ne isplati predujam naknade štete (članak 5. stavci 1. i 2. Uredbe Vijeća 2027/97/EZ od 9. listopada 1997. o odgovornosti zračnih prijevoznika u slučaju nesreće, koja je izmijenjena Uredbom 889/2002/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća),

3) ako prilikom prodaje usluga zračnog prijevoza ne osigura da su sažeci glavnih odredaba koje uređuju njegovu odgovornost prema putnicima i njihovoj prtljazi, uključujući rokove za podnošenje tužbe za naknadu štete i mogućnost davanja posebne izjave o prtljazi, dostupni putnicima (članak 6. Uredbe Vijeća 2027/97/EZ od 9. listopada 1997. o odgovornosti zračnih prijevoznika u slučaju nesreće, koja je izmijenjena Uredbom 889/2002/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća),

4) ako uskrati propisana prava i pomoć osobama s invaliditetom ili osobama smanjene pokretljivosti (članak 3., članak 4. stavci 3. i 4., članak 6. stavci 1., 2., 3. i 4. i članak 10. Uredbe (EZ) 1107/2006 Europskoga parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba prijevoznika ili druge pravne osobe, novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 kuna.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i druga fizička osoba novčanom kaznom od 3.000,00 do 15.000,00 kuna.

Prekršaji operatora aerodroma ili druge pravne osobe, te odgovornih osoba i fizičkih osoba

Članak 184.b

(1) Novčanom kaznom od 20.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj operator aerodroma ili druga pravna osoba:

– ako uskrati propisana prava i pomoć osobama s invaliditetom ili osobama smanjene pokretljivosti (članak 5. stavci 1. i 2., članak 7. stavci 1., 2., 3., 5. i 6., članak 8. stavak 1. Uredbe (EZ) 1107/2006 Europskoga parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću),

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba operatora aerodroma, novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 kuna.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i druga fizička osoba, novčanom kaznom od 3.000,00 do 15.000,00 kuna.

Provođenje prekršajnog postupka

Članak 184.c

Prekršajni postupak po prekršajima iz ovoga Zakona provodi se prema odredbama Zakona o zračnom prometu.

DIO SEDMI

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Usklađenost s međunarodnim propisima

Članak 184.d

Ovaj Zakon usklađen je s Konvencijom o ujednačavanju određenih pravila za međunarodni zračni prijevoz (Montrealska konvencija) (»Narodne novine – Međunarodni ugovori«, br. 1/08.).

Primjena ovoga Zakona

Članak 185.

Na odnose nastale prije stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjuju se propisi koji su bili na snazi u vrijeme nastanka tih odnosa.

Prestanak važenja drugih propisa

Članak 186.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o obveznim i osnovnim materijalno-pravnim odnosima u zračnoj plovidbi ("Narodne novine", broj 53/91.), Odluka o novčanim iznosima do kojih se ograničava odgovornost prijevoznika u zračnoj plovidbi ("Narodne novine", broj 47/93. i 37/95.).

Stupanje na snagu ovoga Zakona

Članak 187.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".